

IO. IACOBI

RABVS &c. AD L V-
DOVICVM PATREM, V.

clariss. &c. pro fide Catholi-
ca, ac suo ad eam acces-
su, Epistola Apo-
logetica.

COLONIAE,
Apud Maternum Cholinum:
Anno M. D. LXX.

Cum Gratia & Privilegio Cæs. Maiestatis.

Matth. 19.

Omnis qui reliquerit domum, uel fratres, uel
sorores, uel patrem, uel matrem propter no-
men meum, centuplum accipiet, & ui-
tam eternam possidebit.

Luc. 14.

Si quis uenit ad me, & non odit patrem suum,
aut matrem suam, adhuc autem & animam
suam, non potest meus esse discipulus.

2
I. IACOBVS.
RABVS &c. F. LVDO-
VICO PATRI &c. V.
clariss. S. D.

Rimùm deprecor te, Lu-
douice pater clariss. vt
mihi liberiùs fortassis,
quàm aut persona dignū
est tua, aut multorum de
me expectationi par, meum apud te de-
siderium expromenti, ignoscere nō gra-
ueris: deinde, vt quod dicturus sum, pro
tua prudentia examines & perpendas.
In altero enim singularis tua humani-
tas, in qua ipse quoq; debes, si non mea,
at Christi certè causa, quàm in honori-
bus fortunæ esse excelsior, mihi dat fidu-
ciam: alterum, quia cum utilitate Reip.
Christianæ, & cum veritatis laude con-
iunctum est dignū mihi videtur, quod
& à me proferri, & abs te debeat dili-

A ij genter

IO. IACOB. RABVS

genter considerari. Est quidem noua
nec usurpata haecenus, tum verò inspe-
rata planè mihi hæc publicæ ad te scri-
ptionis ratio: maluissem ego rem om-
nem, quæ nos vtrinquè perturbat, hu-
manè ac amabiliter vel literis internos
scriptis priuatim, vel componi coràm:
ac deinceps animus mihi erat ea tan-
tùm plebi scriptis meis tradere, quibus
formarentur ad veram pietatem, qui
aliquo religionis studio tanguntur.
Quos labores meos Vlmenſibus no-
ſtris potiffimum deſudare cupiebam,
quòd permultos eſurire & ſitire Chri-
ſtum intelligerem, pauciſſimos autem
ſcirem, qui vel modica eius cogniti-
one, idq; hoſtium ſuorum improbitate
magis, quam quod ita vellent ipſi, ritè
imbuti eſſent. Hanc mihi fuiſſe propo-
ſitam rationem, omnes meæ actiones,
& tot mei libelli teſtari poſſunt.

Verum cum perſpicerem, vſque eò
quorundam improborum furorè apud

te

te inualuisse, vt nullus amplius veritati
 locus restet, quin præterquam quod tot
 meas literas, quas octo à me puto Epi-
 stolis accepisti, auersatus es perpetuo,
 alios quoque patienter fers, nescio
 quam aduersû me atrocem crudelita-
 tem adhibere, facturus mihi opère præ-
 tium visus sum, si te publicè tandem of-
 ficij tui admonerem, & professionem
 meam ederem, vnde tu disceres, qualis
 nam sit Ecclesia illa, quam ego explo-
 sa ista vestrorum impietate amplexan-
 dam mihi esse duxi: in quam tanta ra-
 bie excandescunt illi, qui cruentis ma-
 nibus suis omnia hodie conturbant:
 quam carcere, exilio, proscriptione, di-
 cam & incendio mulctandam, quam
 terra mariq; exterminandam esse voci-
 ferantur. Commouit etiam, ac tantum
 non coëgit me ad scribendum, illa mul-
 torum nunc animis penitus infixæ per-
 suasio, qua me nescio quæ hostili ani-
 mo frustra in te istic molientem, quæ co-

*Ita Luthe-
 rus passim.
 Ex discipu-
 lis uero
 Brentius
 præcipue:
 de Hær.
 pun.*

nantem impia, ad homines Catholicos.
 profugisse tandem opinatur. Quæ pro-
 fectò etsi manifesta est calumnia, qua
 me homines nefarij infontem apud te
 lacerant, tuas tamen aures, animumq;
 tuū altè nimis occupauit: ac perquàm
 mihi id molestum accidit, quòd video
 tantum virum, quantus quidem istic
 propitio Dei numine tu es, infinitis pe-
 nè eorum delationibus, & conuitio-
 rum asperitatibus inquinari. Sed verò
 id tibi, pro prudentia tua, perpenden-
 dum meritò esset prius, quàm aures ad
 partem alteram inclinares, facilè nemi-
 nem iudicare debere, *περὶ ἀμφοῖν μῦθον*
ἀνδρῶν: ac si criminari sufficiat, nullam
 neque in dictis fore, neque in factis
ἀελάεσθαι, vllò vnquam tempore. Quod
 etsi abs te hætenus neglectum sit: me
 tamen nihilominus in tanta tempesta-
 te, & maximorum periculorum procel-
 la, quā isti mihi apud te concitant, cum
 & caput meum & famam in discrimen
 addu-

*Audiat
 & altera
 pars.*

adducunt, me inquam facile cōsolatur,
 non tantū quòd hactenus saluo capite,
 Deo ita prouidente, tot dolos, tantas
 vndique insidias semper euaserim: sed
 & illud futurum breui sciam, q̄ in tan-
 tis inimicijs, alienatione tam infesta,
 tam multorum aduersus me concor-^{Summa bo}
 di ac consentiente voluntate, ad extre-^{mini conso}
 mum tamen innocentia mea ipsa, exi-^{lacio est, In}
 tum sibi ac viam ad salutem certò sit
 inuentura. Hanc ego, Pater, maximam
 eorum incommodorum, quæ capio,
 consolationem esse sentio. Quid enim
 nobis interit̃s est magisq; coniunctum
 & quo lætari magis debeamus, quam
 conscientia cuique suæ benè actæ vitæ?
 Quæ in quocunq; inest, is & in aduer-^{Consciens}
 sis rebus imperterritus, & in secundis^{tia bona.}
 æquus, in periculis fidēs, & contra om-
 nem calumniam fortissimo animo est,
 ac esse iure quodam debet.

Hac mētis meæ incolumitate ac be-
 nefactorum fiducia fretus, non solum

A iij pacato

IO. IACOB. RABVS

pacato fero animo, quæ mihi accidunt,
 verû gaudeo etiam, ac, quæ hominis ve-
 2. Cor. 12. rē Catholici virtus est, summopere mi-
 hi in eo placeo, quòd me quoq; dignû
 ab ipsis iudicari cognosco, in quem gra-
 uida illa suorum conuitorum plaustra
 exonerent. Quæ animi mei æquitas, fa-
 cile me etiam à suscepto hoc scribendi
 genere reuocare potuisset, ni viderem
 ego, quantopere & fama mea, & digni-
 tatis meæ existimatio, exigua illa quidē
 at quæ à me, quantulacunq; sit, sperni
 aut negligi non debet, apud eos pericli-
 taretur, quibus nunc, quanquam falsò,
 de me persuasum est, illo Homérico
 Αἰὶ δ' ὅπ' Ἀχιλλέως ἀνδρῶν φρένες ἡγεῖσθονται, per-
 sonam hanc meam causamq; totam tur-
 piter contaminari.

Itaq; cum non monitis, si quid erre-
 tur, nō instructione, si quid desideretur,
 non collatione partium inter se mutua,
 qui legitimus agendi modus foret, vti-
 tata inueniēdæ veritatis via, sed cōiitijs
 tantum

*Veritatis
 Inueniens
 de ratio.*

tantum, contumelijs, criminationibus
 falsò confictis, quin ferro etiam, non
 malagmate, rem omnem decerni vide-
 am: reddenda mihi certè ratio est, fa-
 cti ac doctrinæ meæ, vt, *ἐναντίας γὰρ πᾶν δὲ κ.
 ὄντων ὑπὸ τινὸς κινεῖται*, constare tibi pos-
 sit, quid sit illud, quod me permouit,
 vt Ecclesiam Catholicam amplecterer,
 Synagogam verò Lutheri detestarer.
 Idq; epistola hac mea exponere decre-
 ui, non quidem vt omnes causas, quæ
 me illuc incitarunt, penitus discutere
 cogitem: opus enim sic mihi in Iliada
 facilè excresceret: & iam antea libel-
 lus meus ad Clarissimum Boiorú Prin-
 cipem ea de re extat, qui breui prodibit
 auctior: verum id tantum præstare nūc
 conor, vt ad ipsam causæ meæ actio-
 nem audiendam & considerandam te
 præmolliam, auersum nunc quidem
 ac alienatum à me, addo etiam inflam-
 matum, sed cuius fauorem recolligere
 me posse confido, si hanc epistolam pla-

cidus compositusq; semel perlegere dignaberis.

Itaq; vt prætermisissis longis ambagibus ad statum causæ ipsum deueniã, multa quidem tibi, non tam de meipso, quàm de fide etiam ac Ecclesia hac nostra psuasas noui, quæ si vera essent, meritò me mille non exilijs, sed ignibus & crucibus dignissimum vniuersus mundus iudicet: at verò, quæ fidei nomine actiones intenduntur, eæ omnes, vt puto, vnius perfidiæ nomine (quo, quòd veritatē ipsis negasse videor, exornare me tui cōsueuerūt) cōprehendi possunt. Quod si ita est, vt certè est, patere obsecro, Ludouice pater, animi mei zelū, ea apud te nunc effundere, quæ ex indignitate rei meritò apud se concepit.

*Prior Epi
stolæ pars.*

Insimulor apud te. Cuius criminis? perfidiæ? Cuius perfidiæ? Defectionis. Cuius defectionis? à nobis ad damnatā istam doctrinam pōtificiam. Noui em̃ quod apud vos iam pridem elogiū obtinuit.

tinuit. At quo iure illa, à quibus damna-
ta est? id autem erat defensionis meæ
præsidium, ac litis determinatio, quam
ego quidem huc usque abs te spectam
esse video, ego vero toties, utrinque ut
acceptaretur, desideravi. Intelligis, ut
opinor, quæ totius criminis, cuius tibi
reus esse videor, ratio sit, quæ causæ co-
gnitio, quam perturbatè ea hucusq; nul-
loq; prorsus ordine, & hostili astu ma-
gis, quàm legitima gravitate tractata
sit, vel, quoquo modo exagitata. Ipsam
causæ conditionem cognovisse prius
oportebat, quam in me crimen cõijce-
retur: ut si culpa vacaret, absolueretur,
componeretur si sanabilis: vel iustis le-
gum vindictis coerceretur, si digna, ac
insanabilis esse videretur. At verò quid
tu Pater? Nō potes aliud, nisi iustū hoc
fore, ac agendum prorsus ita esse, fateri,
nisi malles fictæ accusatiōis turpitudi-
nē, surdis quasi auribus pertrāsire, & ve-
ritatē causæ, p̄scissam magis protritāq;
ac

Causam

prius oportet

et cognosce

re, quàm

sententia

feratur.

IO. IACOB. RABVS

ac velut deploratam videre, quam integram cognoscere, idque ex amiculorum tuorum instinctu magis, quam voluntate propria, quam ut rectam esse iudico, ita nondum credo, sibi ipsi huius odij causam existere. Sed quâ fiat, hîc nihil refert dicere. Causa certè patitur. Hoc enim profecerunt apud te accusatores illi, ut Christi veritatem abnegatam, ac proditum tantum non per me Euangelium istud plane arbitreris: verum quo iure, iam dixi: nō audita causa.

*Nova Lus
sberanorū
phrasia.*

At verò Deum immortalem, quam istec noua penitus ac inaudita mihi antea Latinitas ipsorum est, quam edocere me conantur, quibus veritatem amplecti idem esse video, quod negare Christum ac perfidum fieri, Adulari verò ac Ecclesiam cōculcare, idem quod veritati ac Euangelio adhærere? Mirum ni & vincere tantundem ipsis sit ac occidere. Ergo veritatem ego negavi,

gaui, Euangelium prodidi, non quod
 reuera hoc ita sit, sed quia me huic Ec-
 clesiae, quam Papisticam illi appellant,
 sprete Schola ista, adiunxi. Grauis qui-
 dem si prima spectes accusatio ea est: at
 cognita, quam ipsi rationem excogi-
 tant, nescio cui non possit occasionem
 praeberē, abundē admodum eos irridē-
 di. Quod ut quam verum sit intelligas,
 istam nemo pius Ecclesiam vnquā di-
 xerit Christi, aut verbum istud iudicā-
 verit Euangelij veritatem: quin imō il-
 lam sani omnes nil nisi sentinam statu-
 unt omnium haresium: nostrā ego Ec-
 clesiam cum vniuerso terrarum orbe
 Basin credo esse ac firmamentum veri-
 tatis. Si in hoc verum negaui, Euange-
 lium prodidi, nā ego mendax, transfu-
 ga, proditor hīc esse malo, ut in Eccle-
 sia Christi pax mihi constet, quam istic
 haberi veritatis assertor, ut ē corpore
 Christi excisus aliquando peream. Ita
 enim prorsus sentio, nō alium mihi ad
 vitam

*Lutheranorum Synagoga.
 Ecclesia
 Catholica.*

IO. IACOB. RABVS

vitam ingressum esse posse, nisi hæc me
Ad vitam mater vnica concipiat in vtero, nisi pa-
terni ubi riat, nisi me alat vberibus suis, denique
seruamus sub custodia, & gubernatione sua me
tur. tueatur, donec exutus carne mortali
 eò tandem commigrem, quò tãtis quo-
Extra Ec tidie suspirijs anhelò. Adde quòd ex-
clesiam nò tra huius gremium nulla à quoquam
est salus. vel remissio peccatorum, vel salus spe-
Ies. 37. rari potest, teste Iesaja & Ioële, quibus
Joel. 2. Ezechiel quoquè accedit, cùm denun-
Exec. 13. ciat extra populum Dei non esse aliquã
Nomen suũ coelestis regni spem. Quemadmodum
scribere & nomen suum inscribere dicuntur in-
inter habi- ter habitatores Ierusalẽ, qui se ad Dei
catores Ier- agnitionem ac verũ eius cultum in Ec-
usalẽ, qui clesia Catholica conuertunt.
dicantur.

Negant verò isti, negas & tu, pater,
 hæc nostram eam esse Ecclesiam, & re-
 clamas, falsò me istud iactare. Equidẽ
 cum vrgear, Ecclesiam hanc excusare,
 matrem meã: spòsam verò Christi tueri
 cogor: ac iam quidem quantopere in

AD LVD. P. EPISTOLA. 8

eo erretur, dum falsam me Ecclesiam
ac adulterinum Dei verbum amplexū
esse vociferantur, breuissimè dicam: vt
vel sicut tibi ad veritatem, & ad agnitio-
nem indigni affectus erga me tui atten-
tionem excitem, vel certè viam planam
sternam.

Apostoli Domini, cūm fidei ratio-
nem, in compendio illo suo, quod nos
συμβολον vocamus, succinctè distin-
ctoq; ordine recēsent, certissimā am-
simposuerūt, qua probari Ecclesiæ ve-
ritas debeat. Ad hanc fidei regulam si
mea exigantur, in manibus victoria est.
Quidenim quæso te, meliùs, atq; apti-
ùs conuenit Apostolorum fidei, quam
ipsi de verò Christi cœtu professi sunt,
quàm hæc nostra Ecclesia, quàm Ro-
manam dicitis?

*Quæ sit
antiquiss. &
banca Ecc
lesiæ veri-
tatem.*

Profitentur illi primò omnium vnā
Ecclesiam. At quæ est illa vna Ecclesia,
nisi quæ eadem est & indiuisa in se, quæ
inchoata est in primis nostris parenti-
bus,

*Prima nos-
ta Eccles
sia.
VN*

IO. IACOB. RABVS

bus, Adam & Eua, ac in hac vsque tem-
 pora constans permanſit, manſuraque
 est ſemper? quæ nunquam deſijt, nun-
 quam tranſijt in aliam, deſerens ſe, in
 quam cæteras Eccleſias à Deo alienas
 tranſuiſſe nouimus, in fidelibus ad
 Chriſtum iam adſpirantibus? Hæc Ec-
 cleſia à prima iſta mûdi ætate, vsque in
 hæc tempora, vna prorsus eademque
 fuit, habuitque ſecundum ſucceſſionis
 ſeriem incrementa ſua, ſtatuum ſuo-
 rum diuerſitatem, conſummationem
 ſuam. Antè legem infantula erat in cu-
 nis vagiens, vbi diuinis inſpirationibus
 velut lacte parentis alebatur: ſub lege
 velut paruula paulatim magis ac ma-
 gis ſuccreſcens, ſub pædagogia conti-
 nebatur. Verùm adueniente Euange-
 lio adulta iam, libertate Chriſtiana do-
 nata eſt, habetq; nunc vbera vtriuſque
 Teſtamenti quibus lactet, quos cœle-
 ſtis doctrinæ rore imbutos Deo lucrifacit,

*Quæ ſit
 una Eccleſie
 ſua.*

*Eccleſia
 incrementa.*

Si

Sinunc quærat ex me quispiam, in quo hanc Ecclesiæ vnitatem potissimum consistere putem? Respondeo. Neque loci neque temporis Identitate describi eam à nobis posse: quia in omni loco qui inuocauerit nomen Domini saluus erit: ac quemadmodum homo vnus ita & Ecclesia vna, varios habet ætatum status, varia statuum incrementa, varios incrementorū accessus, iuxta quod temporis ea omnia ratio poposcit. Nec est cōsideranda Ecclesiæ vnit^{Ecclesiæ}tas secundum formam disciplinæ ex^{forma ex}ternæ. Hanc enim pro varijs suis æta^{terna uas}tibus variam quoq; habuit: varias, dico, Ecclesia leges habuit viuendi, varia item symbola, varia fidei Sacramenta. Ante legem nullum legimus sacramentum hoc nomine speciatim institutum, quo distingueretur visibiliter populus Dei ab exteris gentibus, nisi tandem tēpore Abrahæ signaculum circuncisionis. Sub lege autem erant quidem sym-
 B bola

Vnit^{itas} Es
 cle^{sia} in
 quibus pos
 si^{simum}
 consistat.

Rom. 10.

Ecclesiæ
 forma ex
 terna uas
 ria.

bola multa, sed prorsus aliena significatione ab his, quæ Euangelium reddit. Sed & Euangelium de alijs nos instruit fidei sacramentis, quorum nulla penitus institutio habetur in lege veteri.

Vnitas Ecclesie.

Dux Ecclesie, & eius necessitas.

Itaque unitatem hanc Ecclesie considerandam nunc nobis esse dico, non nisi ex unitate successionis continuatæ ab exordio mundi vsque ad tempus gratiæ, quo tandem diuersæ totius orbis gentes, in vnā fidem, eundemque spiritum, sub vno capite Christo, vnoque duce coaluerunt. Ducem autem vnum dico, de ratione minimè incertus. Hoc certè fateantur necesse est, quotquot vel minimum intelligunt, si ipsam rerum rationem contemplemur, si cœlestium corporum ordinem, si ipsam denique τὸν παντὸς καὶ ὁλὸν naturam, & totius nature conditionem consideremus attentius, omnem eò rectius feliciusque multitudinē degere, quò magis per vnus imperium, in arcuissima quàm fieri potest

potest, vnitatem conseruetur. Proinde dubitare quis possit, quod vniuersæ rerum naturæ à summo eius opifice, Deo, cōcessum est, ut ordinis in ea ratio obseruaretur; id quoque Ecclesiæ suæ à Christo, æterna illa patris sapientia, indultum esse, ut cum ex tam dispari multitudine, tanta populorum, nationum, linguarumque diuersitate congregata sit, diligenti ordine disciplinaque per vnius principalioris auctoritatis, quæ quasi δὲ ἡγεμονικὸν esset, potestatem, in vnitatem contineri ac gubernari eam velit.

Age nunc, Ludouice pater: libet enim, ut dixi, breuissimè tantum veritatem quasi adumbrare: uideamus obsecro, quàm bellè nobis, nobis inquam Catholicis, cum hac Ecclesiæ proprietate, quam Apostoli primam esse uoluerūt, conueniat. Nec opus est longam huius rei demonstrationem querere. Manifestum enim est, & quia manifestum, negari non debet, quin hæc Ecclesia

*Catholicæ
Ecclesiæ
prima hæc
notæ con-
uenit.*

IO. IACOB. RABVS

nostra, vna sit in se, nec habeat nisi vna
 ἡ γὰρ χάρις, vnam vbiq; doctrinam, ea-
 dem σὺμβολα ac religionis sacramenta,
 regatur ac gubernetur sub obedientia
 vnius Pontificis, qui τοῦ ἡγεμονικοῦ ratio-
 nem habet, vna denique sit cum praece-
 dentibus, ex quibus fluxit, Ecclesijs om-
 nibus, extendatq; propagationem re-
 giminis sui vsque ad Ecclesiam eam,
 cui Christus susceptis gentibus ipse
 praesedissee legitur. Lustra mihi, Pater,
 Italiam, Gallias, Hispanias, Siciliam,
 Vngariam, Austriam, Bauariam, Sco-
 tiam, Belgium, ac si quae sint partes in-
 sulæque Christiani orbis aliae nondum
 infectæ, nil sanè poteris aliud, nisi rem
 ita prorsus constitutam esse, fateri. Vnū
 omnes Deum colunt: vnā omnes si-
 dem amplectuntur: vna eademq; apud
 omnes viget doctrinae professio: vnum
 cor omniū est & anima vna. Nulla in-
 ter eos schismata cernas, nullas peni-
 tus dissensioēs, nullas audias de religio-
 ne

*Vnitas ea;
 rum orbis
 partiū qua
 nondum in-
 fectæ sunt,
 quanta.*

Actu. 4.

ne & Dei cultu controuersas, nisi quas
 tuorum nobis fex excitauit, eadem ubi-
 que est doctrinæ ratio, nulla vspiam va-
 rietas est, de mysteriorum vi atque nu-
 mero, de sacrificio, de tertio animarum
 receptaculo ad expianda delicta con-
 stituto, de ratione confitendorum cri-
 minum, de venerandis ijs, qui coelestium
 numero ascripti essent, de eorum imagi-
 nibus, de vita coelibe sacerdotum, de prin-
 cipatu & iure Apostolicæ sedis, omnes
 vnum idemq; sentiunt: denique talis est
 earum regionum, si quæ Catholicæ ad-
 huc sunt, cōditio, qualem fuisse terram
 scribit Moyses ante quàm Babylonica
 turris ædificari cepisset: sunt nimirum
 vnius labij omnes, omnes idem loquū-
 tur: nec aliud ferè est tota Christiana
 Respub. quàm latè fidei suæ fines hodie
 adhuc extendit, quàm vnus quidam
 Episcopatus, qui vni Pastori & Episco-
 po, suo quasi duci, obtemperat. Si ritus,
 constitutiones, ac quas Ceremonias vo-

Gen. II.

Ecclesia

Catholica

vnus Epi-

scopatus

est.

IO. IACOB. RABVS

eamus ipectes, eandem penè vbiq; nor-
mam cernas, quin vnā etiam ean-
demq; linguā audias, qua mysteria
sua peragant: vnā omnes quasi do-
mum esse dicas, quam vnus patrisfa-
miliās nutus ac uoluntas moderetur;
vt vnus sol reliquis syderibus praeest,
suiq; uim luminis in omnes terras di-
mittit: ita una hāc Ecclesia nostra, vnū
Christum, vnum eius senatum, vnā
doctrinā, vnā, ut uocant, traditio-
nem colit ac obseruat. Et quid multa

*Pax & con-
cordia Chri-
stianorum
propria
est.*

dico? Quocunque mentis oculos in-
ter nos conuertas, floret optatissima il-
la pax, animorumq; coniunctio, quae
propria Christianorum est, ac à pro-
pheta nobis commendatur, cum dicit:
Ecce quā bonum & quā iucundum
est, habitare fratres in vnum.

Psal. 132.

Iam, quo nexu hāc eadem Ecclesia
nostra, qua fidei compage cum praece-
dentibus colligata sit, faciam ut nullo
negocio intelligas, pater, modo me-
cum

*Vnit. Ec-
clesiae Ro-*

cum ea, quæ dicturus sum, perpendere ^{mane cum}
 uoles. Nam quod hodie docetur in no- ^{precedens}
 stra Ecclesia nunquid id ipsum doctum ^{tibus Eccl}
 est ante annos hos trecentos, aut qua- ^{clesijs.}
 dringētos proximos? Negas tu mihi:
 entibi Thomam, Bonauenturam, Ber-
 nardum, duos illos, ac præclara orbis
 Christiani lumina; Hugonem item:
 quorum omnium eadem doctrina fuit,
 idemque fidei consensus, quem & nos
 hodie tuemur. Quid autem sancti hi
 tunc docuerunt aliud, quàm quod rur-
 sus quadringentis retrò annis doctum
 fuerat? Negas iterum? en tibi quæ ex-
 tant, Venerabilis Bedæ ac Sanctissimi
 illius Gregorij IX. Pontif. Rom. mo-
 numēta: ecquæ in illis inuenitur doctri-
 na fidēsue alia, q̃ quæ inter nos quo-
 què hac adhuc ætate constantissimè so-
 nat? Progredior. Quod Beda, Grego-
 gorius, cæteri q; scriptores istius seculi
 docuerunt, nunquid idem illud tre-
 centis iterum quadraginta annis ante

doctum fuit? En tibi rursus Augustini, Hieronymi, Chrysostomi, Basilij, Ambrosij, Athanasij, Origenis, Cypriani, breuiter quotquot circa ista tempora claruerunt omnium Orthodoxorum scripta, quæ vno velut ore testimoniū mihi perhibent, ita sese, vt dico, retinere penitus habere. Quid amplius? Quod horum Ecclesiasticæ familiæ columinum temporibus creditum est, id idem doctum creditūque fuit diu antea, & sub Apostolis & statim post ætatem eorū. Testantur id rursus, quæ extant, illorum patrum scripta, qui vel discipulos Domini viderūt ipsos, vel saltem temporibus eorum vicini fuerunt: Clementis, Anacleti, discipulorum Petri: Dionysij, Ignatij, Irenæi, Tertulliani, & aliorum complurium. Nec tamen ita patrum horum testimonijs quanquā grauissimis, ac quæ nulli facile declinare liceat, alligatos adstrictosq; nos esse putare debes, pater, quin alia nulla habeamus

mus, quibus id testatum faciamus. Possem idem prorsus demonstrare, & certò euincere ex Oecumenicis illis concilijs, quæ diuersis temporibus, diuersis in locis, ob hæreses veritatis confirmandæ gratia coierunt. Sed ne Epistolæ modum excedere videar, volens id nunc intermitto. Ex ijs, quæ dixi, vnitatem Ecclesiæ nostræ conuicisse sat est.

Nunc eadem, qua coepi via pergendum est. Secundam Ecclesiæ proprietatem Apostoli constituunt, quòd sancta sit. De vocabulo ipso disputant alij aliter: nobis certum ac expeditum est, Ecclesiam ea potissimùm ratione sanctā dici, quia continet in se omnia instrumenta, media omnia, quæ à Deo sanctificationi hominum deputata sunt: videlicet expiationem peccatorum, sacramenta, & Hierarchiam cum disciplina iustitiæ seruandæ: totum denique thesaurum meritorum Christi. Nec cōmuni mala est opinio, qui Ecclesiam eam

Secunda Ecclesia propter proprietatem.

SANCTA.

Ecclesia quare sancta.

IO. IACOB. RABVS

*Reuerens
disc. Ofius
in confes.
in explicat.
huius secus
de nota.
Matt. 16*

quoque ob causam sanctam dici volūt,
quòd ea nihil firmitus, nihil sit fortius,
vel quia Christo dicata est, vel quia su-
per petram ædificata, aduersus omnes
pluuias, omnes ventos, omnia flumina,
atque adeò aduersus ipsas inferorum
portas incolumis semper persistit. San-
ctum enim nonnunquam dicitur, quod
sanctione aliqua firmatū est, vt sanctæ
leges, sanctione aliqua firmatæ: muri
sancti, qui violari non debent: legati
sancti: tractūq; est à sagminibus herbis,
quas legati populi Romani ferre sole-
bant, ne quis eos violaret.

*Sanctū in
terdū idem
quod fir-
mum.
Mart. de
diuis. rer.
Vlp. de
uer. sig.*

*Quomodo
Ecclesia
Romana
sancta sit.*

Nunc tu mihi rursus cōsidera, pater,
q̃ bene hæc secundæ Ecclesiæ proprie-
tas, nostræ fidei cōueniat, quàm aptè ea
in nos quadret. Nā si sanctimoniā desi-
deras, de qua dico, eam nos in Ecclesia
hac nostra p̃fitemur, ac professi maio-
res nostri sunt perpetuò, quæ oēm verè
tollat aboleatq; peccati maculam, ut
quæadmodū delicti tantam vim fuisse
credi-

credim⁹, quod mortaliū primus Adam
 in uoluptario illo immortalitatis hor-
 to patrauit, vt verè nos sceleratos ac im-
 puros cōstitueret: ita alterius vicissim,
 q̄ Dñs noster est Iesus Christus Dei fili- *Nō impos-
 tatiue sed
 uerè iustis
 ficamur.*
 us, tantā omninò virtutē integritatēq̄;
 esse agnoscamus, vt eo verè iusti fiamus,
 nec habeamur tantūm pro iustis, cū
 fontes adhuc simus, ac flagitiorū ceno
 immersi, sed verè prorsus, ac re ipsa re-
 stituamur. Ita em̄ pro nobis orauit Dñs
 immolandus iam, cū diceret: Pater san- *Iohan. 17.
 Ebra. 5.*
 ctifica illos in veritate tua; &, vt Paulus
 testatur, pro sua reuerētia exauditus est.
 Sin firmitatem exigis, aut stabilitatē Ec- *Ecclesiæ
 Romanæ
 stabilitas.*
 clesiæ nostrę, en tibi talē eius arcē, q̄ tot
 semp, tantisq̄; grauissimorū hostiū op-
 pugnacionib⁹ impetita, nō modò fra-
 ctā nō est aut debilitata: verū cōfirmata *psal. 128.*
 magis ac corroborata, rectè ut illa ver-
 ba prophetæ sibi vsurpare queat: Sæ-
 pè expugnauerunt me à iuuentute mea,
 etenim non potuerunt mihi: fides verò
 illius

*Fides Ec-
clesia Ro-
manæ in-
mota.*

illius ac doctrina, qua alitur, pascitur, vegetatur, tam stat immota ac inuolabilis, vt quantò grauioribus machinis ab hostibus oppugnatur, eius sibi authoritatem falsò arrogantibus, tantò ea clarior fiat & illustrior, ac magis magisque propagetur. Vix, mihi etiamsi linguæ centum essent oraque centum (vt ille canit) commemorem, quot ea modis, & sæpius ferè quàm cõgitari queat, impetita fuerit ac concussa. At quid factum est? Quid obsecro factum est aliud, quàm quòd hæc ipsa Ecclesia, dum ita omnes aduersus ipsam insurgerent, ea velut lilium inter spinas succresceret, ac eò fieret vegetior, quò magis veritatis hostes euellere conarentur. Ecquid verò hodie fit, pater? An non id ipsum his oculis nostris cernimus euenisse ac euenire quotidie?

Lutherus.

Quid? An non Lutherus ille letale Reipublicæ Christianæ vulnus inflixit quod quàm primùm impune grassari per-

permiffum eft, quot quæfo illud nobis
 animas paffim abftulit? Vt taceam in-
 terea, quot hoftes, quæ atroces quæ cruentos *Hofter Ec*
 habeat, & externos & domefticos, qui *clefia Re*
 foris eam ac domi frequenter cõtur- *masa.*
 bant: qui hoc etiam deteriores perni-
 ciofioresq; exiftunt, quòd illi externi
 bona hæc terrena, fua fponde caduca,
 per feque interitura: hi cœlum & pa-
 triam illam beatam atq; fempiternam
 conantur eripere. In quibus tamen ma-
 lis maxima Dei confofatione nondum *Veritas*
 deftituimur; quin videmus potius, ipfam *Catholica*
 veritatem illuftriorẽ modo redditam, *hodie illu*
 vel excitatis ad diligẽtiorem eius inda- *ftrior redo*
 gationem multorum præftantium vi- *dica eft.*
 rorum ingenijs, quæ alioquin forfan fi-
 tu ignobiliq; otio nobis periiffent: vel
 ex certiffima illa Dei bonitate, qua fa-
 ctum eft, vt non tantum fidei noftrę Ec-
 clefiæque Catholicæ illorum fraude in
 Europa paffim decefferit, quantum ali-
 binouimus rursus accessiffe. Postquã
 enim

IO. IACOB. RABVS

enim eximius ille vates vester Lutherus
 plerasque patriæ nostræ communis par-
 tes foedis suis erroribus contaminas-
 set: immortalis Deus noster, ut cle-
 mens est ac uehementer misericors, ita
 instar benigni cuiuspiam Patris fami-
 lias, in demortui huius gregis locum,
 multa alia regna, illisq; longè præstan-
 tiora, quæ vñtato nunc nomine No-
 uum orbem appellamus, ueluti nobili-
 orem quandam foeturam suffecit: fer-
 rea idololatrarum corda, omnemque
 lapidum duritiem facile exuperantia
 emolliuit, ac ad hanc fidem nostram,
 administratione Iesuitarum suorum, pa-
 terno prorsus affectu traduxit. Vbi,
 quod mirum est, videas nunc atroces
 ac cruoribibos istos *μὴ ἀνδρώπους*, qui-
 bus paulò antè ludus erat mactatorum
 sese hominum carnibus pascere, cru-
 do ingurgitare sanguine, parùm erat pa-
 rentes trucidare, instructissimum de-
 nique conuiuium erat, trucidatos deuo-

rare:

*Novū orbē
 infectis
 Europa
 regnis De-
 us substitū-
 tuit.*

*Anthropo-
 phagorum
 conuersio
 per patres
 soc. Iesu.*

rare: hoc nostro tēpore tantopere mā-
 suefactos & exultos esse, ut nō solū ad
 elegantiora defluerint, verū etiā à tātā
 penitus immanitate nūc exhorrescant,
 ac criminū etiam suorū grauissimas pœ-
 nas sua sponte subeant. Fides verò, ala-
 critas ac constantia eorū tanta est, vt &
 publicè & domi suæ Christi doctrinam
 pulcherrimè decantent, noctes etiā in-
 tēgras diuino cultui impendant: ac vix
 contenti sua ipsorū fælicitate, alios etiā
 accendāt vrgeantq; ad immortalis Dei
 cognitionē. Videas multos, repugnāti-
 bus etiā, qui eos genuissent, ad homines
 Christianos adniti. Multi nec minis co-
 ercentur, nec terrentur, quā imminere
 sibi tamen norūt, morte certissima eaq;
 crudeli: Sed pergunt constanter: cernas
 rursus, q se vltro etiā à nemine coacti,
 suorum immanitati necandos obijcere
 non dubitant. Iam tantum in ipsis est
 scelera euitandi studium, tam diligens
 accurataq; piè viuendi ratio, vt qui per-
 pen-

*Fides ac
 constantia
 Christiano-
 rum in Ins-
 da xua.*

*Pictar eas
 rum.*

IO. IACOB. RABVS

perpendere ea uelit secum, vix possit exitum aliquem voluntatis suæ reperire. Qui verò grandiores ætate numerantur, eorum pietatem, modestiam, grauitatem, pœnitendi zelum, quis dignè satis enumeret? Me certè de his rebus sæpè cogitantem, magna bonitatis & prouidetiæ diuinæ admiratio incessere solet, qui verbi & Ecclesiæ suæ dignitatem, à vestrarum partium præconibus tanta violentia impetitam, illustriorem quàm antea vnquam hac nostra ætate fecerit: vt verissimum nunc

Hil. lib. 7. de Trinit.

Iust. in co. cum Trisphen.

illud esse cognoscam, quod ab Hilario scriptum est: Ecclesiam, quò magis exercitatur atq; affligitur, eò se magis magisq; erigere ac amplificare: & illud Iustini Philosophi & Martyris, quantò magis in Ecclesiam sæuitur, tantò plures pietatem fidemque per nomen Iesu profiteri: haud secus, quàm si quis vitæ putatione ad vbertatem prouocet.

Verùm longius progredior, quàm prz-

præsens locus requirit. Itaque ad terti-
 am Ecclesiæ proprietatē accedo, quam
 apostoli voce (Catholica) compræhē-
 dunt. καὶ ὅλον, si vim compositionis spe-
 ctes, secundū totū interpretabere, quasi
 καὶ ὅλον. Hinc Catholica, ut Augusti-
 nus ait, nomē accepit, quòd in toto or-
 be iuxta prophetarū prædictiones dif-
 fusa est. Quia verò in vniuerso orbe vni-
 uersæ etiam gentes intelliguntur, inde
 fit ut Ecclesia Catholica quasi vniuer-
 salis nominetur, quia in omni gente, po-
 pulo, natione, sexu, conditione, longè
 lateq; patet. Cuius utriusq; rei extat in-
 signe illud oraculum: Postula à me &
 dabo tibi gentes hæreditatem tuam, &
 possessionē tuam terminos terræ. Atq;
 hoc discrimine non solū à Synagoga,
 sed ab hæreticorū conuenticulis etiam
 distinguitur, quorum doctrinæ Catho-
 licæ seu vniuersales esse non possunt, cū
 non ab omnibus, æquè Christianis, ab
 omni natione, populoque receptæ sint,

Tertia Ec-
 clesiæ nota:
 CATHO-
 LICA.

Ser. 131. &
 ISI. de
 tempore.

Quare Ec-
 clesiæ dicas
 tur Catho-
 lica.

Psal. 2.

Hæreticos
 rum doctri-
 na, Catho-
 lica cur nō
 sit.

IO. IACOB. RABVS

nec semper in Ecclesia durauerint.

Catholicū.

Hoc est enim propriè verequè Catholicū, ait diuinus ille Vincentius, quod vbiq; quod semper, quod ab omnibus creditum est. Catholicus verò, vt idem inquit, germanus is demum est, qui, quicquid vniuersaliter antiquitusq; Ecclesiam Catholicam tenuisse cognouerit, id solum sibi credendum tenendumq; decernit. Quicquid verò ab aliquo deinceps vno præter omnes, uel contra omnes, nouum & inauditum subinduci senserit, id non ad religionem sed ad tentationem potius noverit pertinere. Quod enim nouum, quod particulare est, id Catholicum non esse quisquis diligenter aduertit, facilè intelligit. Hæc Vincentius.

*Catholicus
quis dicatur.*

*Ecclesia
Romana
Catholica
est.*

His ita positis manifestum sit, quam præclarè hæc eadem proprietates huic nostræ Ecclesiæ conueniat. Hæc enim in totum mundum fusa semel est, eandemq;

demq; fidem tenet, quam Apostoli in
 vniuersa terra diuulgarūt. Hoc negas
 tu: aio ego: at quis litem dirimet? Nun-
 quid verò tu alium tibi iudicem qua-
 tieris, praterquàm ipsum vniuersalem
 veritatis consensum? Quid ergo? An-
 ne ambiguum est, Ambrosium, Hie-
 ronymum, Augustinum, Basilium,
 Chrysostomum, Cyprianum, Athana-
 sium, cæterosque illos orthodoxos,
 quos Catholici veneramur & agnosci-
 mus, vera Ecclesiæ Christi membra fu-
 isse? Anne incertum alicui esse potest,
 Oecumenica illa Concilia quæ proflig-
 andarum hæresum causa, tot vicibus
 coiuisse nouimus, veram Christi Ec-
 clesiam representare? At illa stant à no-
 bis vniuersa, vobis vniuersa repugnant;
 quod facilimum esset ostendere, nisi
 suscepta semel breuitatis ratio intra
 metas me suas cohiberet: quin imò
 nec vestrorum nobis calculus ea in re
 deest,

*Omnes pās
 tres omīs
 niaq; Con-
 cilia pro no-
 bis stant
 contra hæ-
 res.*

Hereticos

tum calcu

lus quod

Romana

Ecclesia

Catholica

sic.

Cont. ep.

Manich.

cap. 4.

Lutherani

cur uocem,

Catholica,

non ferant.

Lutherani

nihil concil-

onantur de

ditione Ca

tholica.

Nunqd enim nos ipsis Catholici habemur? habemur certè: nec ferè aliter nominamur, vbi cūq; nostri mentio aliqua fieri debet, ut certum illud iam ac euidēs sit, quod Augustinus alicubi scribit, nomen hoc proprium esse Ecclesiae Romanae, ac ppetuò penes eā durasse, inter hostes quoquē. Quae verò eisdem causa fuit alia, cur ex Apostolorum symbolo, dū ex bonis latinis mala facerent Germanica, dictionē hanc exploderēt? nisi, quod intelligerēt, nostrā Catholicā esse, suas scholas heri (quod aiunt) aut nudiustertius pdiisse. Iam dū Apostolica illa fidei regula, uel ex suggesto explicanda, uel tradenda est in Cathedris, vllāne eius ipsis cura est? Nulla penitus: nisi memoriam ego nullam habeam, qua repetere ea possim, quae accidisse certò noui: surdos quasi pendēte lite iudices esse dicas, sic eam omnes prætereunt, nec vllam eius volūt rationem constare vsquam apud suos, quod

& Sta-

& Staphylus noster sæpè sceleratis deprauatoribus exprobrauit. Sed transeant illa iam: dabitur alibi ea copiosius discutiendi locus: id mihi abundè satis est, res me ipsas in manu habere, quibus eam proprietatem nostræ huic Ecclesiæ vendicare absq; negotio queam.

Achætenus quidem tres illas Ecclesiæ notas, quas symbolum habet Apostolicum, quoad eius fieri potuit, pro hoc loco breuissimè constituimus. Lubet

& quartā ex symbolo Niceno mutuari, *Quarta Ecclesiæ nota.* quam uel in primis eiusmodi esse intelligo, qua vera Christi Ecclesia ab adul- *APOSTOLICA* terinis hæreticorum cœtib⁹, nullo ferè *CA.* labore dignosci possit. Appellatur illic

Ecclesia, Apostolica: quæ, vox hoc penitus vult, illam demum esse verā Christi Ecclesiam, quæ ab Apostolis plantata, adhuc sibi, non quidem furtim aut per rapinam, sed legitima Episcoporum successione, eam retinet auctoritatem, eam iurisdictionem, eam denique fun-

Apostolica cur dicitur,

IO. IACOB. RABVS

etionis suæ rationem, quam Christus
initio Apostolorum collegio tradidit,
quamq; habuit Ecclesia, sub Apostolis
adhuc viuentibus constituta.

Proinde qui calamitosis hisce tem-
poribus nostris, à uera fidei amussi de-
flectere nolit, sed in Ecclesia ac agro
Domini fructum ferre, Deiq; benedi-
ctione integer esse cupit, eam ut sequa-
tur fidei doctrinam necesse est, quam
Ecclesia tenet Catholica & Apostoli-
ca, hoc est, quæ in toto orbe, interual-
lis locorum dissita ac dispersa, suam
demonstrat originem & propagatio-
nem ab ipsis Christi Apostolis proma-
nare.

*Sola Ro-
mana Ec-
clesia talis
est, cui no-
ta Aposto-
lice conue-
niant.* Quæ omnia cùm nulla omnino alia,
præterq̃ Romana Ecclesia de se eui-
cere possit, planum ac apertum est, cū
hac in fidei dogmatibus ac sacramen-
torum administratione consentire eum
oportere, qui salutem suā sibi velit cer-
tam constare ac inuiolatam.

Cum

Cum hac enim non tantū totus pri-^{Cur necess}
 dem Oriens Occidensq; consensit, ve-^{larius cons}
 rùm omnes etiam Ecclesiæ aliæ, quot-^{sentias sic}
 quot vniu ersus hīc terrarum orbis cō-^{cum Ecce}
 tinet, eamq; propter principis pastoris^{na.}
 in ea eminentiā, suam quasi magistrā
 agnouerūt, ac, vt Irenæus loquitur, ceu^{Lib 3. c. 4}
 opulentissimam quandam veritatis
 πρὸς πάντας vitæq; portam veneratæ sunt.
 Hoc erga ipsam affectu fuere etiam pa-^{Aug. cōt.}
 tres nōstri, Augustinus, Cyprianus, Am-^{epist. Man.}
 brosius, Cyrillus, Maximus, Hierony-^{ca 4.}
 mus, Bernardus; præter quos & alios^{Cypr. li. 1.}
 referre possem, nisi hos abundè satis es-^{epi. 3. ad}
 se animaduertērem, ad eius rei facien-^{Cor.}
 dam fidem. Quid enim? tot tantorūq;^{Amb ser.}
 patrum consentiens, conspirans conti-^{71. de fide}
 nuataq; doctrina, quē nō coget, ea quæ^{Petri}
 dicimus cōprobare? Præterq̃ quod ea^{Cyrl. in li.}
 sentiunt, quæ sanctarum etiam synodo-^{Thes. refes}
 rū testimonia cōfirmant, id quod, cū^{rente D.}
 huius loci nō sit declarare, intermitto.^{T dōma cōs}
 Ergo benè nunchabet, Ecclesiæ hu-^{tra errores}
 ius^{Grac.}

*Author
cui Eccles
siae adiun
ctus sit.*

ius cui me adiunxi, veritas iam à me cō-
stituta est. Ad id nūc accedo, te vti mo-
neam, pater, quam tui illi me iniquè ne-
gatę veritatis apud te accusent, cū ex-
peditissimū, ac planè nunc à me conui-
ctum sit, eius me Ecclesię consortem fa-
ctum esse, quę in pręscriptam ab Apo-
stolis doctrinę cęlestis methodum cō-
sentit, & antiquę patrū religionis vin-
culo colligata est, quę, ne veritas Dei in
mundo intercidat, fida eius custos est,
cuius opera voluit Deus, puram verbi
sui prędicationem, ac conuenientem
sacramentorum administrationem cō-
seruari. Hęc itaq; dum colo, ac id quo-
ad possum, quęro vnicum, quo videli-
cet modo electam ego illam segrega-
tamq; à Christo in sponsam, toto vitę
meę tempore sequi possim, ne, si veri-
tatis Dei ruinam moliar, dignus sim,
ad quem conterendum toto irę suę im-
petu fulminet: huic, inquam, dum stu-
deo pietatis ac salutis meę fundamen-
to,

to, interpellant nunc illi, interpellas & tu, quiritarisq; hoc modo negari veritatem, subuerti religionem, prodi Euāgelium, excerci nescio quam petulantem aduersus te contumaciam: quia ferre non potes, credo, tantam me Dei benignitatem grato animo accipere, ac voluntatem rationi obedientem præbere. At nō legimus, pater, repræhēsos, qui ad fontem aquæ viuæ, postquam ad *Ierem. 2.* hauriendū vocati essent, diligenter accurrerunt, contra grauitèr obiurgātur, tanquam perditionis suæ æmuli, qui foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquam. Angelos ac vniuersam cælestis Hierar- *Luca 5.* chiz militiā ob vnius peccatoris mutationē lætari nouimus: contra verò impenitētes iudicio Dñi subiecti esse dicuntur. Quid verò, quid obsecro te, pa- *Ebræ. 13.* ter, mali est, immortalem Deū sibi polliceri propitiū patrem, nomen eius colere, audire eius verbum, vsurpare sa-

IO. IACOB. RABVS

*Coli non po-
est DEVS
VS nisi in
Ecclesia*

*Via ad mi-
sericordiã
Dei qua.*

cramenta, ac suam tandem sperare salu-
tem, in ea demum Ecclesia, de qua cer-
tum sit, neminem ea præstare, aut sedem
illam piorum sempiternam consequi
deniq; posse, qui in hac Dei familia non
reperitur? Hic mihi rursus isti manum
inijciunt, & illam salutis meæ fiduci-
am, quam ego in Ecclesia Christi mihi
contingere debere asseuero, arroganti
mendacio, & præsumptione non care-
re affirmant. At vt nihil apud ipsos, ita
omnia in hac Ecclesia beneficia Dei ha-
beri & offerri credentibus sperandum
est, nec alia ratione melius ad ueritatẽ
& ad Dei misericordiam via patet, nisi
corpori prius huic Christi copulati, in
vnã hanc fidem, vnã charitatẽ, ac spem
vnã futuræ glorię coalescamus. Quid
ultra? percurrere, pater, oēs facti ac causæ
meæ partes, & indignatione tua tũ me
primum dignũ iudica, nisi planum tibi
sit futurum, in hoc vnicẽ me laborare,
ac probris passim affici, quia huic sym-
boli

boli articulo studeo: Credo Ecclesiam *Author*
 sanctam Catholicā: propter huius stu- *persecutio*
 dium ac professionem, diris à vobis ex- *nē patitur*
 ecrationibus deuoeor, maledictis la- *propter*
 ceror, tractor modis nescio quàm Euā- *unicum fidei articu-*
 gelicis. At verò ut propius hīc nonni- *lum.*
 hil colloquamur, intueri tu iam, obser-
 uāde mi pater, quod te per salutē tuam
 oro, intueri obsecro in istum gregem
 cui fauere te quidem vehemēter doleo,
 ego uerò vna tecū non ita pridē adiun- *Hereticos*
 ctus fui, & mecū aliquantisper reputa- *rū synagogā describi*
 quo omnia in ea studio hodie ferantur. *tur.*

Veram religionē, quæ scripturis tra-
 dita est, quæq; ex maiorū nostrorū au-
 thoritate constare debuerat, non modo
 neglegi patiūtur, sperni, cōculcari, qui
 præcipui ac velut capita sunt, verū etiā,
 quotquot potest, eos oēs à debita ei obe-
 dientia, honore, ac obseruantia debita,
 subducere & auellere conātur: parumq;
 referre putant, quid de Ecclesia homi-
 nes credant, modò scripturas torquere
 ad

IO. IACOB. RABVS.

ad suum nutum discant, ac in eo, spem suam vnicam defigant, si fidem, non dico habeant, sed habere se opinetur, Nec valde etiam afficiuntur, si Dei gloriam manifestis blasphemijs inquinari contingat, modò vñtatus ille eruti è tenebris Euāgelij fucus, quo omnem suam hæresin palliare solent, saluus ipsis ac integer permaneat.

*Lutherani
urgent Eu-
angelium,
cū nobis ta-
men nondū
ex Euange-
lio demon-
strārint,
suas hæreses
ueras
esse.*

*Religio
Lutheranorum,*

Cur ergò tanta acerbitate, tantoque conatu pro fide illa sua speciali, pro fictitijs istis sacramentis, ac mille id genus deliramentis alijs aduersus nos bellum gerunt, vt sine eorum omnium approbatione saluam fore Euangelij veritatem negent, cū tamen nihil eorum in hunc vsque diem ex Euangelio solidis, quas requirimus rationibus demonstrauerint? Cur? vis vt dicam? nempe quia illis nullus Dei timor est: religio nulla, pietas nulla, nisi quæ & voluptario illi veterum Epicuro olim probata fuit vnica, Culina, non ea certè vacua, sed

sed quæ plenitudinem stillet, ac rerum
 omnium abundantiam polliceatur. Quid
 amplius? Scilicet ut quisque pro suæ
 culinæ foco maximè defudat, ita pro
 sua impietate acriter contra nos debac-
 chatur, nec interea in vlllo adhuc, quot-
 quot ex ista fece aduersus nos erupe-
 runt, vnicam veri zeli significationem
 animaduertere licuit: quin in id omnes
 nouimus incūbere, ut extirpato ac ra- Ql id con-
 dicitus euulso veri Dei cultu, impunē nentur Lu-
 ipsi non tā circa bona hæc nostra exter- theram.
 na, quàm animas nostras grassentur.
 Hunc illorum affectum nemo non no-
 uit, nisi qui non nouit illos. Nec volo,
 pater, ut odiosa horum exempla mihi
 extorqueant: quorum etsi mihi plura
 quàm ipsi forsitan nūc vellent, cognita
 sint, tamen ex aliorum infelicitate non Infelicitatē aliorū
 dependent res meæ: nisi quorundam non insul-
 fortè improbitas, quemadmodum ce- tandum.
 pit, ita pergat, meq; eò tandem permo-
 ueat, vt in communem Reipub. Chri-
 stianæ

IO. IACOB. RABVS

stianæ utilitatem ea orbi incipiam manifestare: quæ sepulta alioquin, ipsi vnà mecum cuperent.

*Probat Ecclesiam ueram non esse, Luthe-
ranorum
scholam.*

Sed omisis hisce, quam obsecro perfectionis speciem sibi isthæc congregatio, pro qua precones vestri tam acriter dimicant, usurpare demum potest?

Cogita, obsecro te, obseruande mihi, quæ dicturus sum. Primò nec vna est nec indiuisa in se, neque itidem eadem est cum Ecclesijs præcedentibus, ex quibus, continuata eam serie, si vera

*Discordia
Lutheranorum.*

esse oporteret. Non quidem in se est vna, quoniam in sexcentas credo formas diuisi sunt vestri, sibi ipsis facti decies hæretici. Quæ varietas illorum, quæ non incommoda nobis, quas non passim

*Probat, ex
Lutheri doctrina
hæreticos
diuinos
multos pro-
fluxisse.*

seditiones excitauit? Primùm quidem cepit vilipendi ac proteri pedibus sacrosancta maiorum nostrorum auctoritas ac patrum traditio: at mox ventum est ad audaciam temerè opinandi

circa

circa fidē. Ea admissa, mox necesse erat
 vt Hieronymus, Augustinus, Gregori-
 us, Ambrosius, &c. negligerentur, quos
 suæ fidei propugnatores veritatis stu-
 diosi afferebant. At antiquis sanctis
 posthabitis, despectui quoque sunt ha-
 bita eorū Concilia. Vnde consecutum
 est, vt ad hæreses res delaberetur: ex hæ-
 resibus tandem ad arma conclama-
 tum est: & ceptum est iam non tam lin-
 guis aut calamo certari, quàm robo-
 re brachiorum, ferro, tormentis, non-
 nunquàm per insidias, aliquādo aperto
 Marte, adeò, vt præter Rusticos, quos
 doctrina eadem perdidit, intra paucos
 hos p̄ximos annos, plures quàm qua-
 terdecies mille nostratium occubuisse
 putem. Et in hac tanta varietate, in his
 tantis dissidijs, quorsum obsecro re-
 condunt illud Apostoli: Vnū corpus &
 vnus spiritus, sicut vocati estis in vna spe
 vocationis vestræ? Quorsum & illud?
 Idipsum dicatis omnes, & nō sint inter

Nota

D

Eph. 4.

1. Cor. x.

VOS

IO. IACOB. RABVS

vos schismata, sitis autem perfecti in vno sensu & vna sententia. Nec volo, pater, ut illi mihi suam Ecclesiam obtrudant, qui istic Euangelio præsunt adulterando, hoc quidem nomine: diuersum ego de ea sentio, his nimirum 40. annis proximis facilè sex vicibus Euangelium in ea mutatum esse: tanta nunquam cum animorum disiunctione, tum partiũ impetu, vt quæ gerebantur, parũ admodum ab intestino malo differrent.

*Ecclesia
Lutherana non
fluxit ex
præceden-
tibus.*

*1. Tim. 4.
2. Tim. 3.
Iud.*

Iam quo, obsecro, vinculo istũ cœtum suum præcedentibus Ecclesijs annexum esse persuadeant? de quo certissimum est, processisse eum, ex malitia hominum in nouissima hac mudi ætate, de qua Apostoli dudum antea vaticinati sunt, nequaquam verò ex superioribus Ecclesijs, in qua maiores nostri vixerunt, promanasse.

*Nō est sancta
Ecclesia Lutherana*

Sed neq; sancta est, cum & sanctificationem tollat, populo Dei tantopere

ne-

necessariam, ut testetur scriptura, nihil ^{vanorū Ec} coinquinatū ingredi posse uitam æter- ^{clesia.}
nam: nec credat peccatum verè tolli nō ^{Apoc. 2. 6}
tantū radi, ut Augustinus ait, sed re- ^{Aug. 1. li.}
manere etiam post baptismum, tegi nō ^{cont. 2. epi.}
imputari: & horum nobis loco nescio ^{Pelag. c. 13}
quam commentitiam ac operibus va-
cuam fidem obtrudat. Sed quid de fir-
mitate? Ego verò ita sentio, pater, uix
vestigia adhuc eius apud vos doctrinæ ^{Lutheri}
superesse, quam Lutherus initio tanto ^{Ecclesia}
cum omnium applausu in orbem Chri- ^{hodie ferè}
stianum inuexit. Aut quia illi vestri suā,
hoc est, Vlmensem Ecclesiam cum Lu-
thero sentire arbitrātur (quod tamen, si
vellem, longè aliter se habere, demon-
strarem) an ne propterea statim ean-
dem omnibus laudem arrogabunt? Et
quid cum vicinis modò suis faciēt, qui
18. milliari quā Necarus labitur, istinc
positi, tot hodie interuallis à Luthero
dissentiant, quod passuum millibus ip-
sorum antrum ab Albidos ripa abest?

D

Quid

IO. IACOB. RABVS

Quid uerò cum cæteris, qui ex alte-
 ra urbis vestræ parte, nono istinc lapi-
 de Boios nostros respiciunt? Equidem
 plures commemorare nolo, etsi possem
 facilè: id manifestum est, illas ipsas eti-
 am, quæ sub Lutheri nomine scholæ
 numerantur, odio quodam ac dissen-
 sione implacabili à se inuicem disside-
 re, ut quæ firmitas esse debebat, ea in ip-
 sis nullibi appareat. De Caluino verò
 quid? uolens enim reliquorū fidei pro-
 ditorum sectas omitto: Sed uerò quid
 de venefico isto? nimirum negare mihi
 tui non possunt, sibi istic, suisq; passim
 uehementer nocere dulce illud facino-
 rosi istius virus: nec uerò dissimulant
 ipsi in re perspectissima, sibi solū mox
 vertendū esse, si sic pergat, ut cepit, Cal-
 uini impietas. Quod quemadmodum
 id sapiusculè, me interdum præsentem,
 conquerentibus libenter credidi (nam
 & mihi Caluini placita potiora sem-
 per Lutheri ineptijs in plerisque uisa
 sunt,

*Calvinus
 hodie Lu-
 thero super-
 rior.*

sunt, vt nosti) ita verum quàm sit, nunc
 primùm exerior, meque eo conso-
 lor maximè, quòd futurum sperem, vt
 quemadmodum exulanti nunc Luthe-
 ri doctrinæ ueritatis opinio à Caluini
 affectis pridem adempta est: ita & ho-
 rum tumorem, animiq; singularem ar-
 rogantiam alij quandoq; compescant,
 donec omnes uideamus euanuisse.

Sed num Catholica est Ecclesia ista? *Lutheri*
 Nihil certè minus. Nā vt res omittam, *Ecclesia*
 quæ tamen me nondū deseruerunt, quis *non est Cas*
 tuorū obsecro tam temerariū est, qui, *tholica.*
 vt Augustini sanctissimi viri verbis utar, *Cont. Epi.*
 petēti peregrino alicui, ubi ad Ecclesiā *Stolz. Mar.*
 Catholicam conueniatur, basilicam *ca. 4.*
 suam ostendere ausit? Equidem vni-
 uersos eos prouoco, si ipsorum aliquis
 Ecclesiæ suæ dignitatem hanc ascisce-
 re sustinebit. Quod si ita non est, ec-
 qua ipsis causa fuit alia, vt paulò ante
 dixi, cur ex institutionū suarū formulis,
ditionem hanc eradere, eius verò loco

IO. IACOB. RABVS

Ecclesiam Christianam profiteri maluerunt? Vt iam non illud modò, quod multi præclari viri, inter quos Staphylus noster, dum viueret, primus fuit, testatum fecerunt, eos de articulis fidei dissentire, sed, quod maius crimen est, sustulisse omnino dixerim. Illa uerò vox, quam usurpare in nos solent, Si vniuersalitate describatur, Ecclesiam Catholicam fore, blasphema (inquam) vox illa quid sibi vult aliud, quàm quòd spernere, conculcare, pessundare conantur homines, omni spe destituti, ea fidei fundamenta, sine quibus veritas Ecclesiæ Christi parùm potest consistere? An ne ipsis malū videtur, quod ex illa dictione docere nostri solent, Electos Dei omnes, licet per totum terrarum orbem diffusi sint, ita tamen in Christo esse connexos, ut quemadmodum ab vno capite visibili pendent, ita in vnum ueluti corpus coalescant, ea inter se compage iuncti, qua eiusdem

cor-

*Blasphemas Luther
vanorum
uox.*

*Sic inter
ceteros
Brētius cō-
tra P. &
Soto.*

*Catholici
quid ex uos
ce, Catho-
lica, cuius
cant.*

corporis membra, verè vnum facti, qui vna fide, vna spe, charitate vna, eodem Dei spiritu simul viuunt, nō in eandem modò vitæ æternæ hæreditatem, quam sperant, sed in vnius Dei ac Christi participationem etiam uocati? hæc ne ipsis omnia friuola sunt? Apagelis stupidam illam æstimationem.

Apostolica uerò quo pacto sit, quæ *Lutherano*
 non tantum traditionem nullam Apo- *rum Eccle*
 stolicam admittit, aut ferre usquam po- *sia nec apo*
 test, ut de legitima Episcoporum suc- *stolica est.*
 cessione in sede Apostolica quicquàm dicatur: uerum de origine etiam sua, ex qua promanauerit, suspecta ab omnibus meritò habetur? Vnde enim eam *Origo Luz*
 primò omnium profluxisse dicas, præ- *therica Ec*
 terquàm à Luthero, primo illo, ut iactat *clesia.*
 falsò, Germaniæ nostræ Apostolo? At verò quis fuit Lutherus? Age demonstrent, quotquot istic sunt, eum ab vno aliquo eorum, qui Apostolis successisset, constitutum fuisse Saxonæ Episco-

IO. IACOB. RABVS

pum. Aut ut apertius agam, quod ueritatis nomine licere mihi arbitror, probet mihi, pater, Marpachius ille vester, se per ostium ad istud regimen intrasse, per quod intrauit Ignatius: Ostendat vicinus tuus, D. Smidlinus, se Tybingensis Ecclesiæ præposituram ea fide obtinere, qua Polycarpus Smyrneni populo Episcopus est præfectus. Quis vnquā vocauit Lutherum? Quis designauit Marpachium, Episcopus ut esset Argentinensis? Quis ad Ecclesiam regendam asciuit Schmidelinum? Ante mille & quadringentos prope modum annos, illud in Ecclesia à Concilio Niceno constitutum, ac deinceps à Carthaginensi 4. confirmatum est, ut qui ad Episcopatum assumerentur, à tribus Episcopis ordinarentur. Hoc ritu ad ista dignitatis culmina ascendisse se demonstrant, & vicerint. Atverò cùm id nondum potuerint, nec possint vnquam, libet nunc mihi illud Tertullia-

D. Marpachius.

D. Iacobus Schmidelinus.

Conc. Nic.
cap. 3. Causa
ibid. 4. c. 1.
Extat etiam
Canon apostolorum de
eadem ordinatione.

tullia-

tulliani per quàm elegans dictèrium
 ipsis occinere: ostèdite mihi, ex qua au-
 thoritate prodieritis: origines edite Ec-
 clesiarũ, Episcopatumq; uestrorum,
 euoluite Episcoporũ uestrorũ ordinẽ,
 ita per successiones ab initio decurren-
 tem, vt primus ille Episcopus aliquem
 ex Apostolis, uel Apostolicis uiris, qui
 tamẽ cum Apostolis perseuerauerit, ha-
 buerit authorem & antecessorem &c.

Nũc progredere unà mecum in con-
 tẽplatione scholæ istius, ac qualis præ-
 ter has quatuor notas sit, attentius per-
 pẽde. Noua est & nuper nata: dubia est
 & incerta: nullis confirmata est mira-
 culis: patrum consensum auersatur:
 schismatica est in se: mouet Christo præ-
 lia, inter mortuam fuisse Ecclesiam ca-
 uillatur, idq; nescio quot seculis: uerã
 negat remissionem peccatorũ: Christũ
 mendacẽ facit, eius beneficia obscurat:
 ac, nisi prorsus fallor, animarum quoq;
 perennitatem dubiam habet. Eius enim

*De præ-
 script. ad-
 bar.*

*Qualis
 scholæ sit
 Lutherano-
 rum.*

*Vide Luth.
in assert.
art. 27. ab
illis uerbis:
concedo ta-
men: usque,
Operculū.*

*Lutheri cō-
mentum de
somno ani-
mātum.*

rei non nullum omnino argumentum
est, quòd mali omnis causa Lutherus
vester, quæ de ea à maioribus nostris
piè definita constitutaque Christianus
hodie populus profitetur, eo ipse in lo-
co habenda esse duceret, quo & cætera
pontificum decreta ponere consueuis-
set. Quæ prodigiosa uerborum porten-
ta ex quo fonte profecta fuerint, tui vi-
derint: apud me certè suspiciosa sunt,
nec puto ab vllò excusari facillè posse,
nisi vim apertissimis sententijs afferat:
tum verò sic apud me statutum est, nisi
mihi ea mitigata fuerint, peculiari rem
totam libello demonstraturum me, ut
vel sic tandem illud eiusdem Lutheri ue-
stri ἀγῶμα, quo nescio quem somnū ani-
mabus ad iudicij vsque diem tribuit,
ac quis ipsius finis sit, imprudentiori-
bus ostendatur. Sed pergo: Ritus, my-
steria, ceremonias illas ferè omnes,
quæ longis temporibus conseruata,
per quendam quasi defluxum ad nos
proma-

pròmanarunt, synagoga ista immutat. *Nota bene*

Quod si à cælo monitam, aut à spiritu
Dei motam se esse contendat, ad moli-
endum ista tam ardua: signa veritatis
suz ostendat, quibus incredulis nobis
fidem faciat, à Deo ipsum esse quod ge-
rit. Postremò, vt omittam alia, qualis
sit, vel à fructibus cognosci potest, vt-
pote quæ tantum sectarum aceruum,
tot seditionum turbas, tantam vitio-
rum licentiam peperit. Nec dolosam
hic fallaciam illorum, vsitatissimam
tamen, & quam perpetuò nobis ad
nauseam etiam vsque inculcant, τὸ σὺ μὲν
ἐσθλὸς ἐστὶς, quicquam moror. Quæ con-
tingere possunt, de ijs ego nunc non di-
sputo: illud vrgeo, de quo certus sum,
quicquid malorum, turbarum, vitiorū
hæc nostra ætas patitur, omne id ex do-
ctrina illa tuorum prouenire. Idq; nūc
mundus nouit vniuersus: quantum-
cunque etiam resistent: hoc inquam ex-
ploratissimum omnibus est, quòd tot

*Ipsa Luthe-
ri doctrina
scandalosa
est.*

D v pas-

IO. IACOB. RABVS

passim sectæ enascuntur, quod plebs aduersus Magistratū insurgit, quod veritas Christi conculcatur, quod antiquæ redeunt hæreses, quæ desponsæ Deo virgines uiolantur, quæ templa ædesque sacræ ornamentis suis, ac suorum præsidio spoliantur, quod maritis coniuges ereptæ violenter, contra ius fasque; alijs copulantur &c. Horum flagitiorum omnium non minus auctores esse vestros illos præcones, quæ Arrius olim fuit abducti ac infecti totius ferè terrarum orbis. Quod per quàm mihi facile esset, re priuatis nonnullis exemplis confirmata, nunc euincere, nisi breuitatis studium rursus me cohiberet.

Sed stultus ego sum, qui multis persuaderet tibi volo, quæ vel manu cõtrectare potes. Nam tametsi res ipsæ, quæ tamen in manu mea sunt, in hac me velitatione deficerent: at vtriusque partis cognomina apertissimè demonstrant, veras germanasque; Ecclesiæ notat

*Veriusque
partis cognomina
quid efficiant.*

tas habere nos, vos non habere, quantumcunq; etiā Ecclesiæ nomine vestri turgeant. Sicubi ait eximius ille Hieronymus noster, audieris tales, qui à quoquā, quā à Christo aliter nominātur, vtpotè, Marcionitas, Valentinianos, Heluidianos, Iovinianos &c. scito non Ecclesiam, Christi, sed Antichristi esse synagogā. Quo eodem discrimine D. Augustinus & Epiphanius Græcus falsos Doctores à legitimis distinguendos esse censuerunt. Nos itaq; cū in Catholica Ecclesia vnū fidei Magistrum, vnū Christū, eiusq; cognomentū quasi hæreditariū geramus, planū & expeditum est, hāc quam penes nos habemus, Christi Ecclesiam: vestrā verò, quæ Lutheranæ est, Antichristi esse synagogā.

Hæc omnia cum se ita penitus habeant, tu ne mihi veritatis ruinam diutius obijcias, mi pater, qui ut Christum eò rectius inuocarem, ac causam agerem animæ meæ, impia illa uestrorum dogmata

IO. IACOB. RABVS

gmata explosi, ac scholas execratus
 sum? Quid? an'ne ueritatis ruina est,
 deferere errorē? mendacium fugere? ue-
 ritatem amplecti? Christi sponsæ adhe-
 rere? adulteram repellere? Mendax igitur
 tibi sit oportet ac ueritatis hostis,
 vas illud electionis, Apostolus Paulus,
 mendax sit Iustinus, fortissimus tamen
 Christi testis, sit & Augustinus, præcla-
 rius ille ac sanctissimus Hipponen-
 sium Episcopus. Hisce enim qui annu-
 merer, etsi indignus planè sim, eadem
 tamen ac par utrobique causę ratio est:
 ut qui ipsos ad immortalis Dei agniti-
 onem perduxit, is idem spiritus & in
 me rem sit tam eximiam ac salutē ope-
 ratus. Hoc si tu perfidiæ, defectionisue
 nomine dignum censes: ægrè quidem,
 prout debeo, molesteque fero, malè te
 ac iniquè opinari: at in eo me rursus
 cōsolor, quam tu perfidiam vocas, eam
 mihi aditū ad fidē patefecisse: quæ ve-
 rò defectio tibi est, ea mihi ueritatis iter
 demum

demum esse commonstratum. Quare
 in quo tu me perfidum, veritatis hostē,
 infelicem esse putas, ego te me beatum
 planè prædico: cui DEVS clarissimā
 doctrinæ suæ lucem immisit, ignoran-
 tiæq; tenebras dispulit, quibus ego istic
 totus aliquando fui circumfusus. Cre-
 de mihi, pater, quotiescunque profun-
 dum illud errorum pelagus, ac verè tur-
 bulentum illud vitiorum mare, cui im-
 mersus hæsi, atrocia denique illa vestro-
 rum prælia, quibus sese mutuò tantum
 non conficiunt, mihi considerāda pro-
 pono: vehementer à ruinosis istis scho-
 lis exhorresco, à quibus eò quoque ani-
 mosum alieniore, quò magis proprio
 meo damno expertus sum, quàm non
 in Dei, sed priuatam ipsorum gloriam,
 non in salutem, sed perditionem ani-
 marum, istæc doctrina vergat. Quod ut
 intelligas quid sit, equidem dum inter
 eos vixi, exiguas admodū, sed quid di-
 co? nullas tutius dixero trāquillæ mē-
 tis

IO. IACOB. RABVS

Apud Lu tis cogitationes vnq̃ concepi: nec verò
aberanos vllum qui habere possit hominē reli-
nulla requis gioni deditum (quid enim ad nos simu-
esse pos latores?) esse puto, quin cōscientiē pres-
est. sus pōdere, naui instar, quæ ventis ma-
 ri validissimis concussa, terra cælū te-
 tra quadā caligine obfuscante, discor-
 dibus inter se nautis, nunc huc nunc fer-
 tur illuc, perpetuò fluctuare cogatur ac
 vacillare. Et quid mirum? in tanta mil-
 le credo opinionū varietate, quarū quæ
 verior ac ea sit, in qua beatitudinē con-
 sequi possis, non agnoscas: vbi *summa*
Contentios est dissensio, nulla pax, cōcordia nulla,
nes hæretis vbi alter in alterum sic debacchatur, vt
eorum. sibi metipsis fiāt decies hæretici. In cru-
Consciens entis hīsce certaminibus, quæ quæso
tia nulla spes, quæ ue certitudo animo esse po-
consolatio test? quo verò modo, ea sibi quis appli-
est apud cet, dicta factaq; Christi, quorum cau-
Luthera; sa nos vt locupletaret è cælo descendit,
nor. nisi qua ratione vbiue apprehenden-
Probatur. da sint, antea nouerit. Illud enim ex-
 pedi-

peditum est, quamdiu extra hominem
 Christus est, & ab eo separatus, quic-
 quid in salutem humani generis ope-
 ratus est, ei esse inutile nulliusque mo-
 menti. Ergò nobiscum ea, quorum
 causa venit, vt communicet, nostrum
 fieri & in nobis habitare oportet. No-
 ster autem non fit, nec esse cupit, quam-
 diu extra Ecclesiam inter nos distrahi-
 mur, sicut ipse testatur. *Lucæ II.* Qui
 non est mecum, dispergit. Fieri enim
 si noster esse debet, fide illud vera, quæ
 altercationes ac proteruas eiusmodi
 rixas nullas nouit, fieri necesse est,
 qua allatæ salutis æternæque beati-
 tudinis participes efficiamur. Ergò in
 vnius Ecclesiæ integræ, hoc est, quæ
 in se ipsa distracta rupta ue non sit, si-
 nū aggregari Deus vult, quotquot trā-
 quilli esse cupiunt, ac saluari, non mo-
 dō vt eius opera alantur, quandiu
 infantes ac pueri sunt, sed cura eti-
 am materna regantur, solatia habeant
 gra-

IO. IACOB. RABVS

gratiæ diuinæ, donec adoleſcant, ac tandem perueniant ad benè factorum metam. Ex quo tandem manifeſtè conſequitur, quàm non tranquilli eſſe, quàm non communem illi patrem habere, ac cœleſti verbo ſuas animas fulcire queât, qui ſciſis iſtis veſtrorum factionibus adhærent: & à corpore Chriſti ſeparati, dubijs hinc inde mentibus perpetuò diuagantur. Quæ vna moleſtia, ſed ferox admodum aliarum anxietatum cōplurium, quantopere me quàmq; crebro excruciat, ipſe mihi cōſcius ſum, & multis alijs, quibus cum familiariter vixi, notæ adhuc eſſe poſſunt lamentationes meæ, quanquam tum fortè pueriles à nonnullis haberentur. Quindecim annorum adoleſcens, Vuittebergam abſ te, cum quodam Vuolffgango miſſus fui, quem tu morum ac ſtudio- rum meorum informatorem Rectoremq; eſſe voluiſti. Quæ tunc querelæ, qui gemitus mei, quàm graues, quàm frequen-

frequentes fuerint, nec ipse diffitebitur, si veritatem amet. Paulò post Catholicorum libellis affici cepi, locis imprimis Eccij nostri communibus, deinceps & Staphyli, quæ tum scripta extabant. Lectis ijs ac perlectis non absque còmodo, cùm ad grauiora nunc studia animũ adiecissem, quæ maiorem quoque ætatem decere possent, ac animaduersa post tandem, quàm Tybingam peruenissem, ipsa rerũ omnium Catastrophe, quorsum doctrina ea, cui adharerem, perductura me aliquando videretur: dicam quod res est: continuò vacillare cepi, fluctuare, agitari dies ac noctes, pedetentim verò magis ac magis ad meliorẽ causam progredi, donec tandem penitus euasi. At verò, quanto-pere prius quàm euaderem, appositus ille custos, còscientiæ meæ pondus grauiissimum, me obseruauerit, vrserit, ad quas me angustias nonnunquam rede-
gerit, perspecta illa omniũ disiunctio,

E

discor-

discordia, doctrina leuitas, inconstantia, actiones meae tum multis ostenderunt. Nec vestri opem hic ullam afferre poterant: quaeque vulnerum fomenta ipsorum mihi studio adhibebantur, ea vel falsa, vel deprauata, aut eius erat generis, quae leuitate sua, confectio prope modum animo meo, dolores delinire, aut cicatrices obducere non valerent. Et quis ea adeo miretur? Nimirum euident est, nisi Ecclesiae sedes certa sit, nullam omnino requiem, nullam cum Deo pacem, nullam fiduciam habere posse conscientiam: sed assidue trepidare aestuare, cruciari, horrere, & quid non? Scilicet leuiuscula illa commentitiae istius fidei aspersio, conficta undique salutis vestrae securitas eam cordis amaritudinem sanaret, cui mederi nisi Christus in Ecclesia sua nemo potest.

At verò ut nunc sese res mecum habeat, quæris pater? Ita profectò ut nunquam meli-

melius. Nam tametsi plura à me ab-
 sint, quæ apud te cumulatè adfuerunt:
 ea tamen eiusmodi ferè sunt omnia, in
 quibus ego rebus nullam vnquam par-
 tem beatæ vitæ repositam esse putavi.
 Ast eorum loco multa adsunt, quæ ego
 statuo esse potiora: Pax animi, & de-
 siderata toties conscientia meæ tran-
 quillitas, vbi mihi fas non est, vt am-
 bulem inflatus sensu carnis meæ, vt
 quodapud vos honori ducebatur ali-
 quos intellectus producam singulares,
 novos, Christi gloriæ repugnantes: sed
 cum nunc sim eius corporis membrum,
 cuius caput Christus est, necesse est, vt
 voluntatem meā ligem, ac in obsequiū
 illius, intellectū meum captiuem. Posu-
 rò & alia nonnulla adsunt: mens me-
 diocribus contenta rebus: Catholicæ
 Theologiæ quotidiana ac diligens in-
 dagatio: eorū, quibus inseruis, beneuo-
 lentia, quibus cum viuo humanitas:
 imprimis autem Catholica illa ac verè

IO. IACOB. RABVS

fraterna CHARITAS, quæ & maxima est virtus, & rectam ad immortalitatem viam munit: cuius ego ne vestigia quidem vlla apud vos vnquam perspexi. Et quam ego mihi, obsecro te mi dulcissime pater, ex omnibus vitæ rationem optare potuissem aliam, quàm hanc, quæ mihi singulari Dei beneficio tributa est.

Et hæc prior esto Epistolæ meę pars: qua id constitutum esse confido, fidem me non deseruisse, sed accepisse, nõ negasse, sed veritatem suscepisse.

*Altera
Epistolæ
pars.*

Ad ea venio, quibus nomen personæ meæ tantopere deformandum sibi suscepunt, qui te aduersus me stimulant: in quibus etsi quid me deceat nõ ignorem omnino, vtpote cui persuasum est, laudari me à vestra parte impensius nõ

*Laudari d
malis utitur
petari est.* posse, quàm si vituperet: vicissimque odiosius non traduci, quàm si quàm maximè possit, laudet, si verum est, ut certè est, quod Seneca ait: sed tamen

& fa-

& famæ consulendum nōnunquam est *Fama etiā*
 publicæ, & tantū non concedendum *ratio est ba*
 improborum furori, vt ipsorum contu- *benda.*
 melijs veritas cōfici videatur. Agam au-
 tem de ijs rebus breuissimè, tum quòd
 parui ex momenti sint apud grauiores,
 tum verò quòd priuatis eas actionibus
 inter nos componi mallet, quàm scri-
 ptis publicè diu multumq; agitari.

Itaq; quòd primò mihi crimen obji- *I. Crimen*
 citur, impietatis erga te, grauissimam *diluitur.*
 quidem accusationem in se continet,
 sed quæ cū iniqua sit ac falsa, nequa-
 quam laboriosa defensione opus habet.
 Non ignoro, pater, dum præsentis vitæ
 benedictionem Dominus pollicetur fi-
 lijs, qui parentes, qua decet obseruan-
 tia, coluerint, simul cum innuere, omni-
 bus immorigeris nec obsequētibus cer-
 tissimum imminere interitum: ac mul-
 ta sanè exempla passim habentur, quæ
 non vanam hanc esse comminationem
 argumento sunt. Contra verò & il-

-notib

E iij lud

Quousque
liberi sub
iecti sint
parentibus.

Iud certum est, nec tu ignorare poteris,
pater mi, quod parentibus filij non ni-
si in Dño iubentur obedire: cuius hæc
videtur esse ratio, quòd in eo ipsi loco
præsident, in què posuit eos Dñs, com-
municata cum ipsis honoris sui portio-
ne. Quæ ergò submissio illis exhibetur,
ad suspiciendum summū illum patrem
gradus esse debet. Quare si in legis trās-
gressiōem nos instigant, meritò tum
nobis nō parentes habendi sunt, sed ex-
tranei: qui nos à veri patris obedientia
subducere conantur.

Ergone ego contumax, non obedi-
ens, impius tibi habeor, qui eius me pa-
tris imperio subiecti, in cuius manu erat
resistentem ad sempiternam illam sce-
leratorum sedem præcipitare? Quàm
hîc dignè accuser, prudentes iudicent.
Equidem scio, pater, quid de me senti-
ant, qui dudum vnà cum fide, ipsam fi-
delitatem quoque ac honestatis no-
men amiserunt, quàm illi acerbè me
dica-

dicaces sint, quantopere aduersus me
despiciunt, & salutaribus patris charis-
simi, quiq; me vnicè se pper dilexisset,
monitionibus, tum v^{erò} & fidelissi-
mis amicorum consilijs non obsecu-
tus, ex liguriente quadam pertinacis
ingenij peruicacia huc deflexerim: ita
enim loquuntur homines nefarii, ac
ad carpendum promptuli. At quid
ego tandem prestare possum aliud,
quàm quod prestiti in hunc vsque di-
em, ac posthac etiam prestabo, dum vi-
uam, sedulò? Observantiã nimirum ti-
bi debeo, obedientiam debeo, pietatem
debeo, debeo & illud, vt quibuscun-
que possum officijs te prosequar. Ad
quæ non illi me primum monere de-
bent: ipsa me natura quodammodo
ad ea instituit: ac monstra esse iudico,
non homines, qui patriam potestatem
contumeliosè infringunt. Cur ergo,
inquiunt, vincula hæc rupisti? Au-
di, mi pater, D. Hieronymum pro me

*Ad Helio-
dorum.*

SCIENT

E iiii stan-

stantem respondere: facile, inquit ille, rumpit hæc vincula A MOR DEI, & GEHENNÆ TIMOR. Mirum, pater, si hæc viri sanctissimi verba imos quoque sensus tuos non penetrant: nec ego quicquam dubito, utriusque rationem iam abs te intelligi. Id nondum video, qua in re ruperim. Nam si obseruantiam spectes, habuisti à me, habes & hodie adhuc, quanquam absens sim, apud me omnem venerationem tibi debitam, quod & ij norunt, quibus cum viuo. Obediētiam desideras, pietatem exigis: en tibi, pater, mancipium tuū: iube, manda, impera: quicquid fuerit, subiectus ero. Illud solum memineris, dum vrgeor, vt DEI gloriam veritatis negatione polluam, legitimam à me obedientiam nullam desiderari. Hæc enim quò perfectior est, eò se magis eius volūtatī subijcit, in cuius manu est, filium vna cum patre perdere in perpetuū. Animum postulas memorem?

rem? en rursus, pater, gratus & esse & videri cupio, nec quicquam in me reperio, quod ad tuum commodum non vehementer desiderem impendere. Petis plura? En vitam hanc, famam, dignitatem hanc, omnia denique mea ad arbitrium tuum. Aliud verò nō possum.

At offendisti me, ais, familiam nostram cōtaminasti, fraudasti me eorum fructu, quæ ego tibi tanta impendi. Benè tu quidem pungis, pater, ut vel medullam exuras. Veruntamē cū offensio hæc fidei sit, per me sanè præstari nō potest, quò minùs Christus tibi non sit petra scandali, lapisq; offensionis. Sed iam antea de hoc dixi. Equidem illud certò scio, qui pietatem colit, hūc gratam quoque voluntatem erga parentes gerere, eorumq; voces DEI loco audire debere. Neque verò tua id primū monitione scio, verū naturæ ius est, quod mihi nulla persuasio, sed vis quædam affert innata. Nunquid verò à me

III. Crimi
na alia dis
iunguntur.

E v fit

fit aliud? Nihil, puto: nec ego mihi con-
 sciussum. Illud abs te per immortalem
 Deum, per eum qui iudicaturus est vi-
 uos & mortuos, peto ac obtestor, ne me
 eò, Dei vt verbum negem, adigere tam
 truculenter coneris: hinc enim vel vitam
 hanc mihi citius exemeris, quàm animi
 vel pollicitationibus flectas, vel minis
 terreas, eò recidendi, vnde tanto cù gau-
 dio emeris. In quo proposito, volunta-
 tisq; meæ constantia, qui me mentēq;
 verā cōfirmat, D. Hieronymus est, gra-
 uissimè monens, vt, quemadmodū pa-
 rentes audiri debeant, si, quæ honesta
 sunt, imperet: ita parendū eis nullo mo-
 do esse, quoties quæ facta pietatē laedūt,
 verecundiam eximunt, famam inficiūt,
 precipiant, aut quoties ad perfectionem
 aspirantibus iniustè aduersantur. Qui-
 cunq;, ait, parentes super Christū amat,
 perdit animā suam: gladiū tenet hostis,
 vt me perimat, & ego de matris lachry-
 mis cogitabo? propter patrem milita-

*Ad Helio-
 dorum.*

am Christi deserā, cui sepulturā Christi causa non debeo? quam etiam omnibus eius causa debeo. Quid ergò? En tibi Epilogum, pater, affectu Christiano plenum, si ego quicquam iudicare possum. Licet, inquit, sperso crine & scissis vestibus vbera, quibus te nutrierat mater ostendat: licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis euola, solū pietatis genus est, in hac re esse crudelem. Hæc Hieronymus.

Nunc ergò mihi tua pace licitum sit, obseruande mi pater, non nihil ijs in rebus abs te deflectere, in quibus præter manifestam glorię conditoris mei pollutionem consentire tecū non possum. Cogita obsecro, esse mihi, præter te, patrem adhuc aliū, ac te quidē superiorem, qui non solum quod & tu potes, hanc mihi vitā adimere, verū & animā simul cū corpore, qua tu potestate cares, perdere queat. Huic si quid interdum
plus

plus fortassis quàm tibi pràstitero, noli tu, quæso, contumacię protinus flagitio condemnare innocentem, sed illud magis sentias ita planè conuenire ac æquum esse, vt quem conditorem venerari, diligere redemptorem, vereri cogor iudicem, breuiter, quem summum in me ius exercere scio, cum ego supremis quoq; officijs, studijsq; quibus possum omnibus prosequendum esse ducā. Ab hoc Dño ac patre meo, noli quæso & tu pater, post eum mihi verè charissime, noli inquam aures tuas animumq; tuum tanta cum alienatione auertere: præsertim vbi de re tanta agitur, nempe quomodo suam dignitatem immortalis Dei veritas retineat, quomodo regnum eius factum tectumque in animis nostris perpetuò duret. Digna res auribus tuis, digna cognitione tua, digna officio tuo. Siquidem & verum patrem hæc demum cogitatio facit, agnoscere se in officij sui erga liberos administratione

tionem, Dei esse ministrum. Nec iam paternam voluntatem gerit ille, non administrat quod debebat officium, sed hostilem exercet animum, qui liberis non in hoc imperat, ut Dei glorię seruiat, multumq; deniq; fallitur, qui obedientiam in ijs rebus à suis requirendā censet, quę Dei voluntati ac sacrosancto eius verbo aduersantur.

Nec perturbent te, quas nescio de qua detestanda labe, familię nostrę per me inusta, inutiles profectò cogitationes admittis. Equidē quis sim, quidue statuere debeā meorum nomine, probē, nisi fallor, noui. Coram Deo certē peccatorum miserrimus sum, hīc vilis quādam mundi abiectio: nec tamen ad eam adhuc optimarum virtutum inscientiam redactū me esse arbitreris: quin nostrę domui, vitę, p̄bitate, rebus in Christi hostes pręclarē gestis, tū verò & doctrina mea, ornamentū cuiusvis insignis lumē adferre possim. Quod his merationi-

tionibus efficere posse confido: primo, si Deo omnipotenti eiusq; sanctæ fidei, omni studio, opera, labore, sanguine quoq; si opus sit, deseruiero: Secundo, si laudem generi nostro suam, quantum in me erit, in omni sua dignitate conseruauero: Tertiò deniq; si ea egero meditatúsq; fuero, quæ honestati ei & commodo esse possint. Quæ omnia etsi mihi speranda arroganter non sunt: Dei tamen vnus bonitati ac clementiæ confido, illiusque opem expeto, in qua sola dum agere cupio, spe teneor, posse me eius auxilio fretum, aliquando & vestro emolumento, ac bonorum omniũ de me expectationibus aliqua ex parte satisfacere. Nunquid verò, pater, si sic ego agam, talem tibi filium tum demum gratulaberis, vbi eos fructus ex me perceperis, qui ad secuturam illam æternam vitam instruere vos, ac viam vobis ad immortalitatem demonstrare poterunt? Quæ etsi tu iam auerferis mei
erga

erga vos studij certissima testimonia,
ita se tamen habuisse certè cognosces,
cùm DEVS noster lachrymas hasce,
quas hi oculi mei copiosas pro testil-
lant, ac gemitus meos suo quandoque
tempore acceptando exaudierit.

Quid verò amplius peccaui, pater?
in scio me, ais, discessisti: in scio me Pa-
pista factus es. At quid eo tibi vis? hoc,
credo, profugij crimen mihi vt impin-
gas. At meminisse debebas, q̄ tuæ natu-
ræ cōditio esset, ratio verò instituti mei
q̄ ab ea aliena. Scilicet si tu quicquā de
voluntate mea intellexisses, hāc ego do-
ctrinā amplexus fuisset, quam istorū
ordinū calculis damnatam, multis fori
p̄iudicijs confossum iam pridē esse no-
vimo. Dic verò tu mihi, pater: cū vestri
illi quietis publicę turbatores, ea cōsi-
lia appetant, q̄ sibi ipsi, omissa veritatis
cura, ac suo cōmodo vtilia arbitrantur,
seq̄; ita gerere videantur, vt quasi mer-
cede à dæmonibus conducti, operam
illis

IO. IACOB. RABVS

illis ipsis in prohibenda, evertēda, pro-
 fliganda re Catholica strenuam nauari
 studeant: quid me inter ipsos cū ad-
 huc essem, animumq; ad has partes in-
 telligerem permoueri, agere tādē vo-
 luisses? spectatoremne conculcatæ ve-
 ritatis, pietatis perditæ, eiectæ honesta-
 tis constituere? Et essem tam ferreo pe-
 ctore præditus, vt atrocitatem illam ve-
 strorum, illam quam cum Deo ludunt
 abominandam sanè Tragœdiam salua
 conscientiæ meæ incolumitate pos-
 sem aspicere? Qui mœror meus, quem
 ex calamitate tot animarum miseri-
 marum caperem, qui animi dolor es-
 set? qui nō corporis vel asperrimus cru-
 ciatus, leuior tamen illa acerbitate ac-
 cideret, diuturnus vt spectator essem im-
 pietatis ac blasphemiarum tantarū, quas
 isti in Deum quotidie, in Ecclesiam, in
 sacramenta denique omnia profano
 prorsus ore eiaculātur? An cū in hoc
 communi tanquam nominis Catholi-
 ci in-

ci incendio, quod ego tum tacitus, at
 summè moestus, mecū considerabam,
 eos omnes non ad auxilium, sed ad di-
 reptionem cōuenire cernerē, ego quo-
 que intellectis dolis, quibus luderent,
 particeps aliqua ex parte esse debui tā-
 tarum prædationū? At mihi prius mil-
 lies mors acerba euenisset, quàm illius
 modi culpam, labemue vllam cōscien-
 tiæ meæ imposuissem, iam antea saucię,
 idq; ipsorum Tyrannide. Ergò id quod
 reliquum fuit atque solum, sumendum
 mihi ac constituendum erat, vt videli-
 cet in ea loca abscederē, quò nec odio-
 sum illud Lutheranorum nomen nec
 turpia facta ad aures meas perlaberen-
 tur. Hoc tandem perficere quī potuif-
 sem, quæso te pater, si quicquam prius
 tu sciuißes, quam urbem ego vestram
 postremò relinquerem? Tūne impunē
 abire passus fuisses? Nimirum id tua me
 facta paulò pòst docuerūt. Quid enim
 factum abs te est aliud, postquam ego

Dei ope euasissem, quàm quòd personam meam nescio quàm foeda conspi-
ratione violenter impeti, partim tech-
nis, dolis, partim mendacijs, calumnijs
insidiosè fraudulèterq; opprimi passus
es? Vis fuit, quòd sanguinariae prorsus
sententiae aduersus me latae sunt: fraus,
quòd eorum ego insimulabar criminū,
quorum ne minimam quidē suspicio-
nem vnquā dedi. Quid verò armati illi,
quos tu Dilingam, vbi ego tū fidei fun-
damenta ponebam, sub viris Societatis
Iesu, ablegasti? Nunquid violentiā minati
sunt? Trucidandine mei causa missi fu-
erint, an verò vt constrictus, nisi cederē,
ad te abducerer nūc nō disputo: alterū
mihi profectò contigisset, nisi Immor.
Dei potentia cruentis me manibus ve-
stris maturè eripuisset. Vnde & illud,
quod compertum habeo, definitos abs
vobis nescio quot aureos, qui vel ad-
huc conficiāt filium tuum, vel compre-
hensum custodiae mancipent? An non
ista

ista fraus est manifesta, cum ipse aperte
 nō possis, per insidias ac manus alienas
 hominē inuadere? Et quid sibi denique
 voces illę, pater, quas inter vestros istos
 laniones nō semel iactatas esse audio,
 non quieturos sese, donec manus suas
 lauerint in sanguine meo: quid, inquā,
 Barbarę istę voces nō Euangelicę sibi
 volunt aliud, quā quod odiū mihi il-
 lud exprimunt, quo non iudicaturi me
 tantū pro tribunali sedent, pręiudi-
 cia, quę nō ex veritatis fonte, sed ex de-
 prauata ista doctrina hauserunt, apud
 te pro sententijs pronuncient, verū
 non audita etiam causa supplicium de
 me sumi postulāt? hoc aduersus me ani-
 mo cum sint Sicarij isti tui, iam etiam,
 posteaq̃, vt dico, euasi, quid mihi tū
 primū euenisset, si liberē vobis istic
 constantiā volūtatis meę declarassem?
 Scilicet id agere debuisset, id placuisset
 furori Euāgelico, ipsis vt misellū corp⁹
 hoc meū spōte obtulisset vexandū, cru-

ciandum, enecandum, prout libuisset.
 At ita cur non egi? vis dicam? Nimirum
 quod indignos eos semper habui, quos
 vel sanguine Catholico aspergerem,
 vel qui nece tandem mea patrata, Mar-
 tyris deinceps Christiani carnifices ha-
 berentur. Sunt enim ipsis, si hoc sibi no-
 mine tantopere placent, sunt, inquam,
 alij, fontes, seditiosi, latrunculi, etiam
 ex isto grege complures, hos coërceat,
 ligent, torqueant, horum sese sanguine,
 si bibisse non sufficiat, totos perluant,
 perfundat, in his exerceant eam, quam
 affectare videntur, Tyrannidem: inson-
 tes, homines Catholicos, Euangelicos,
 qui vexent indigni sunt penitus, in qui-
 bus hoc vnum morte plectere possunt,
 quod singulari in laude ponitur: qui et-
 si tum vita tum morte sua, nomen Dei
 sanctificari petant, ipsis se tamen, quò
 minus temerè obijciat: idcirco faciūt,
 ne, qui alioquin sat magnificè, & nescio
 quæ non strategemata de suis facinori-
 bus

bus toti nunc ferè orbi pollicentur, ex
tam præclara hominum innocentissi-
morù strage, maiorem sibi laudem au-
cupentur.

Sed ad me, qui totius Tragœdiæ sum
quasi *πρωταγωνιστής*, iam pridem in
Theatrum productum, redeo, profu-
gij, quod imponitur, crimen diligen-
tius examinaturus. Dic illa, qua postre-
mò Vlmam reliqui, an subduxi me clā
aufugiu eturpiter, vel discessi abs te ho-
nestè? Tu manum mihi porrexisti, pa-
ter, eam ego tibi deosculatus sum, more
nostro: literas præterea dedisti, quas
apud Vuirtebergicos tuis redderem:
monuisti quoq;, paternè prorsus, quē-
admodum cepissem, ita in studijs sedu-
lò pergerem. Quæ verò hîc profugij vel
minutissima suspicio est? Quid ultra?
Cum sumpto, absente licet te, eiusdem
diei prandio, discedendum mihi esset,
eadem penitus humanitate, beneuolē-
tia, ac complexu mutuo à dulcissima

IO. IACOB. RABVS

matre, Aurelia sorore, ac alijs, quot
 quot tunc præsentes aderant, omnibus
 discessi. Vnicum illud, quod te ex in-
 dustria celaueram, hîc expressi aperti-
 us, posthac nihil amplius literarû mea-
 rum Tybinga, sed vel Dilinga vel Au-
 gusta, vel Roma ad vos allatû iri. Quæ
 verba mea, etsi mater molestè admodû
 ferre videretur, vt quæ vix tû intellige-
 ret, quidnam ijs mihi vellem: adderetq;
 nonnullos propositû mutâdi stimulos,
 peramanter tamen, quemadmodû abs
 te quoque, postea discessum est. Et quæ
 hîc fugæ nota? Ergò reliqui vostâdem:
 ac cum tali mutationis pposito relin-
 querem, si me tum eo motum negem,
 certè mentiar. Motus enim sum ac per-
 motus vehementer, quòd cogitaré tali-
 bus me parentibus, si pergam, orbatum
 iri, quales mihi apud mortales reliqui
 nulli essent futuri. Mouebat & illud, q
 quam iacturam fauoris ac beneuolen-
 tiæ tuæ, bonorumq; omnium, hoc mo-
 do

do facturum essem, ea unde restitui posset, penitus tunc ignorare. Non dicam ad quas me lachrymas coegerit, incerta illa rerum mearum conditio, certum verò, ad quod prouocaturus te essem, mei odium. Sed nec illud dicam, quas mihi faces iniecerit, quos cogitationum impetus genuerit, naturalis illa ^{soror}, quam ijs me debere noueram, à quibus ego & vitam hanc essem, & fortunarum ornamenta, & artium optimarum subsidia cōsecutus. Ac hoc quidem difficilius mihi erat status præsens, quòd qui subleuaret, habebam prorsus neminem, ut idem mihi cruciatus monumentum fuerit, quod debebat esse leuatio. Aculeos addebat, frustra id forsitan, sed addebat tamen, etiam nomen hoc familie nostræ, quod ut odiosum existeret viris Catholicis, ita rebus videbatur meis vndiq; obfuturum. Quæ me curæ ac anxietates eò tandè impulerunt, ut iter ceptum persequi cupienti, aqua,

quod dicitur, hæreret, nec quicquam ferè conarer, vbi non labasceret punctus moerore animus. Tandem verò Dei firmatus ope, progressus sum, ac quidem post varios casus, post tot discrimina rerum, eò tandem perueni, vnde me in posterum nulli hæresum fluctus, nulla improbitas, violentia nulla, nulli denique hostium doli deturbabunt.

Quid tu nunc ad hæc pater? Est ne in his omnibus quicquam, quod flagitiosa fugæ crimen mereatur? Nihil omnino. Non etsi ego ad homines Catholicos abscessi, nihil te sciente, non tamen fugi abs te, apud quem manere potuissem, modò viuere voluissem in execrabili illa omniū scelerum cloaca. Quo ergò pacto, ea tu mihi criminis loco obijcis, quæ vel summam constantiæ laudem apud bonos omnes merentur?

Fidem, aiunt illi, violasti. Quam fidem? Qua Saxonis & hisce Ecclesijs obstrictus fuisti. Quasi verò iurandum

dum illud religionis sit, quod manifesta in se probra cōtinet, ac euidentes sacrosanctę Ecclesię contumelias. Quid? hi' ne mihi nescio quod detestabile Sacramentum obtrudent, quod quantūcunque etiam in Deū blasphemum sit, conseruare tamē nihilominus cogar? ô insignem impudentiam, virulentiam, imò impietatem virorum Luthericorū. Quin illi nō potius istos nobis nostrorum Apostatarum nidos semel expurgant, quos fidem suam, quam non hominibus, non inferioribus hisce, sed Deo, sed auctori vniuersi dederāt, tam turpi defectionis scelere nouimus contaminasse. Scilicet ipsis Deo licet illudere: mihi hominibus, ijsque sceleratis hæreticis, fidem impiè firmatam (quæ tamen fides reuera non est) rescindere non licet. Sed abeant friuola ista. Illud maioris momenti esse videtur, quòd me, maior vt peccandi licentia esset, huc defecisse cauillantur. At verò per-

Q

F v inde

IO. IACOB. RABVS

inde ludicrum est (licet capitale appareat) ac illa superiora. Nam si peccata spectas ipsa, ec quæ hodie gens maiore diffluit libidine, quàm istæ vestrorum infecta colluuiæ, cui peccare non pæculum, sed ludus est: licentiam spectas, licet istic, quicquid libet: vnde non vnum malorum mare apud ipsos inundauit: multæ eos fonticæ pestes inuaserrunt, omniaq; in præceps ruunt, vt res penitus deploratæ sint, cùm tantis malis nec manum iniicere, necdû vim aliquam inferre audeant: nec aliud ferè remedium inueniri audiriue istic queat, nisi quia populus malis iam pridem assuevit. Oportunitatem quæris peccâdi: en tibi primò omnium, mellitam, blandulam istam doctrinam Euangelicam, in qua palàm, sed miro quodâ dulcore approbantur scelera, quæ vel ipsis gentibus forent execrabilia. Deinde totum istum gregem intueri: quid? improbus habear, nisi homines ad nefanda

da quæuis quasi manuū deducātur. Neque verò pauci tales infecti sunt: totum propè corpus ea labes occupauit: non vna est peccati species, sed plurimæ: nō leuia errata sunt, sed horrēda etiam flagitia: nec solūm morū ea est corruptio, sed doctrinæ etiam. Si hæc ipsis licentia intelligitur: ecce peccata non solūm ipsa, sed verò permissionem etiam ac mirādam potius, quā discutiendam peccandi oportunitatē. Quæ iam insania foret, quæ sensuum stupiditas, licentiam peccandi alicubi quærere, cū eam sponte abieceris, quam in manibus dudum habuisses? improbitas igitur est, quòd earum me cupiditatum accusant amiculi illi, quæ ne dormientem quidem vnquam incesse-
runt. Scilicet ego bonæ vitæ inuersi-
onem meditor, cuius hæc vnica sem-
per volūtas, vnicum hoc fuit animi de-
siderium, quo modo flagitia istæ,
quibus & rem religionemque Chri-
stianam

stianam labefactari, & foedissimè animum meum contaminari intelligerè, inter pietatis studiosos possem declinare. Scilicet ego impunitam vitiorum licentiã aucupor, cuius in moribus etsi fortassis reprehendi multa possint, nihil tamen est, quod tam acerba insultatione dignum sit. Nectam infeliciter, gratia Dei, in religione hac p̄feci, quin, rumpant, licet illi, vita ipsis mea verè patientiæ constantiæq; ac aliarũ virtutum exempla præbere satis possit. Quod si quid ego sub religiõis prætextu tumultuari, si quam vitiorum licentiam querere hîc cupiam, leges & nos habere scias, pater, legumq; pœnas, quibus superiores mei, in quorũ oculis versor, grauius coërcere ac punire me possint. At horũ, Deo laus, adhuc nihil, imò verò eorum, quorum nunc liberalitas tuas vices supplet, tantus erga me fauor est, amor tantus, benivolentia tanta, ut ad eam nihil accedere posse putem.

Est

Est enim Bauaria hæc nostra, non
quã ex illa profugi, susurrone aliquot
tui, esse calumniantur, vitiorum manci- *Bauarice*
pium: sed maximam multò partem in *leus.*
ea virtus dominatur, religio vndiq; ac
domiciliũ certè est, omnis pietatis au-
tæ, omnis humanitatis, hospitalitatis,
comitatis, omnisq; prudentiæ. Princi- *Illustris.*
pem verò habet ALBERTVM He- *Ducorum*
roem eximiũ, cuius agnita iam pluri- *Dux Als-*
bus documentis erga fidem Catholi- *bertus.*
cam obseruantia, pietas, expedita ad pa-
trocinandum voluntas, aut, si externa
etiam requiras, manifesta vitæ inno-
centia, ac erga subditos paterna verè
clementia est. Quorum omnium, vt
cætera omittam, vel hoc satis indicio
est, quàm terræ suæ salutaris sit, quòd re-
ligionis ipse studiosissimus viros do-
ctos ac honestos vndiq; conquirat, qui-
bus deinde seuerè iniungit, vt ditionẽ
suam sedulò purgèt ab hæresum vestrarum
pestilente contagio, quibus inter-
dum

10. IACOB. RABVS

dum Bauariam ingrediuntur quidam
vehemēter ægroti: nempe ex ijs venien-
tes plagis, quas insalubris cœli vestri
noxius infecit afflatus. Eos deinde di-
ligenti Visitatorum studio cōquisitos,
ac compertos tandem, vel arcet contu-
maces, ne quid ad reliquos eius lepræ
serpat, vel sanabiles clementer tractat,
& magna cum benignitate fidei integri-
tati restitui curat. Hunc principem, hūc
tantum orbis Heroēm, DEVS mihi pa-
tronum dedit, cuius liberalitate, conse-
quente tuam, vita hæc mea sua sentiret
cōmoda ac fomēta, necessariam autho-
ritate protectionē, patrociniū præsidium,
denique qui obumbraret me quasi alis
suis, tueretur, ac incolumē aduersus tot
hostes meos cōseruaret. Quod cū il-
le, supra quàm sperassem ego, cumulātē
hucusq; præstiterit: ne tu ipsum tam im-
prudentem iudicaueris vt hæc omnia
in eum collaturus fuerit, quem nosset,
non veritatis zelo sed quadam cupidi-
tatum

tatum turpissimarum prurientem libidine ipsius beneuolentia tam turpiter abuti.

Hæc conuictorum summa ac præcipua sunt. Quæ alia in me infectæ illæ tuorum adulatorû linguæ feruentiaque ora ebulliunt, eiusmodi sanè sunt, quæ si multis abolere studeam, quid, obsecro, fecero aliud, quàm quòd tempus & operâ lusero. Nam q̃ nōnulli sunt, qui ignoscendum errori huic iuuenili, quomæ Dilingani patres adhibitis nescio quibus pollicitationibus inescassent: ac quicquid factum sit, id vnius ignorantia, eaque imprudentis nomine dignum censent, impium est. Error videlicet est, certissima Dei veritas, quam vt nos saluos faceret, ex sinu patris sui, in orbem hunc secum deuexit. Eam verò, si non dicam Iesuita, (est enim illa mihi ordo semper venerandus) sed despectior etiâ docuisset, nunquid fas mihi fuisset, vel non audire instruente,

vel

vel in quibus rectè me instrueret, ea tē-
 merè repudiare? At falsum omnino est,
 à Iesuitis me vobis primò subductum
 esse. Inter vos, pater, cū adhuc essem,
 spiritus Dei digito suo veritatem Do-
 mini in me scribere cepit, monere ac vr-
 gere etiā, vt amplecterer quod offerret,
 sequeretur quò vocaret, ne me intolera-
 biles isti, at sempiterni sceleratorum
 cruciatus aliquando comprehenderēt.
 Monitis nunc cælestibus obsecutus: cū
 Dilingæ patres optimos sponte mea,
 mea inquā sponte, nō allectus ab ipsis,
 sed verò cognoscendæ perfectiūs ve-
 ritatis nomine, nouus quasi, at non cer-
 tē opinatus hospes accessissem, an nē re-
 pellere me debuissent tum, aut abigere
 flagris? Imò, ais, tunc te abduxerūt. Sed
 id rursus nihil est: nec ita inter nos eue-
 nit vnquam. Quin ea potius prudentis-
 simorum virorū erga me seueritas fuit,
 primo quidē tempore, vt eò ego conij-
 cerer nonnunquam, qua ratione hone-
 stè

ste ab ipsis denuò recedere, ac ad locū,
 quem monstrasset Deus, alium confu-
 gere possem. Nec inficiar tamē, postea-
 quam sanctissimi patres, animum cō-
 stantiamq; volūtatis meæ diu satis pro-
 beq; explorassent, ijs me postea fomen-
 tis exceptum fuisse, quæ vulnera hæc
 mea pulchrè leuarent, ac cicatrices eti-
 am obducerent. Hoc enim æquum im-
 primis erat, hoc res tempusq; præsens
 postulabat, primū, vt qui vel ex ipso
 nomine venerandæ societati suspectus
 esse possem, diligēter eum explorarent
 ante omnia, quo in loco habenda essent
 verba mea, vera ne, quia verè peterem,
 an falsa, quia fingerem, susciperent ve-
 rò tandem, ac concupito Ecclesiæ gre-
 mio insererēt, qui vel sanguine suo Chri-
 sti fidem confirmare, & tuis me sicarijs
 obijcere, vel primo isto tempore non
 vereretur.

Sic & imprudenter admodum impe-
 ritiam meam exagitant. Nam tametsi

G

ego

IO. IACOB. RABVS

ego nec eruditionem nec prudentiam
in me ullam agnosco: sed verò id de me
gloriar cum Apostolo in Domino pos-
sum, id iactare liberè, ingeniũ hoc tam
despicabile Christo non fuisse, quin ce-
lestis suæ sapientiæ mysterijs, illud di-
gnum iudicauerit, tumida verò multo-
rum despexerit.

Nec minus friuolum, quòd Dubi-
us à nonnullis proclamor, quos & tu
ardeliones (parco autem nominibus)
plerunq; exosos habes. Cuius generis
& illud quorũdam apud nos, at à mul-
tis nuper in Belgio quoque repetitum
mendacium est, tum me ad vos certò
rediturum, si vel satietate caperet reli-
gionis nostræ (esse verò, aiunt, in me
πλυσμονὴν ἀπ' αὐτῶν) vel incommoda sen-
tirem vitæ meæ, subsidijs necessarijs de-
stitutus. Multi eò impudentiæ prolapsi
sunt, vt similes eiusmodi voces auditas
ex me esse dicerent. At verò, nihil hinc
periculi est, nec opus est multum vos
hoc

hoc angi: tadium esse non potest, vbi
 industria est ac labor amabilis: vbi Chri-
 sti gratia est, quam petentibus nunquā
 denegare solet, quæ dat & velle & per-
 ficere: deinde ita me erga hanc fidem af-
 fectum esse scias, sic in ipsius professio-
 ne confirmatum, vt cum vnica sit, quæ
 ad veræ immortalitatis gloriam me de-
 ducet, mille citius incommoda, inopi-
 am quoque ac supremā egestatem pas-
 surus sim, quàm deflectam: impuden-
 tes verò ac homines nefarios scelera-
 tosque à me haberi, qui apud vos pri-
 mum, qui postea Dilingæ, qui in remo-
 tis his Belgij finibus famam ac dignita-
 tem meam, mendacio tam virulento au-
 si sunt proscindere. Equidem vniuersos
 prouoco, dicant, si ausint, vbi, quando,
 apud quos, quo in loco perfidiæ huius-
 ce indicia vlla vnquam dederim: sed
 nec illi possunt, si veraces esse velint, &
 conscius ego mihi sum, nihil à me tale
 dictum factumque esse: quin igitur suam

G ij sibi

IO. IACOB. RABVS

sibi *χολὴν*, non ita benè digestam adhuc, ipsi resorbeant, neque quos in os sibi conieceraut, in aliud posthac sinum fautores spuaut prius, quàm copioso sese Helleboro rursus expurgauerint. Nam si pergant: mendaces certè notādi sunt.

Tandem: desperauit. Scilicet hæc Catastrophe est fabulæ huius, quā non ita dudum in mei gratiam eleganter admodum istic nescio cuiusnam voluntate actam ex Cathedra esse audio. At noua crimination non est: hoc enim eodem fulmine Staphylus, Agricola, ac complures alij, viri insignes, postquam veritatem agnouissent, ab execranda ista colluie percussi at strati non sunt. Nunquid verò graue crimē est? fateor: capitale etiam, si velis. Quid ergò respondes? Nempe facinorosum istum, qui de me sic dixit, non quidem turpiter, (hoc enim omnium ferè fidei proditorum huius seculi *ἰδιώτης*, & ut loquuntur scholæ, in quarto modo *ἰδιότης* est.)

est.) sed turpissimè, quod transcendit,
 mentiri. Ac nisi improbus ille malit,
 quàm ingenuus hostis videri, lacessitus
 nunc, quod crimen incredibile ferè de
 me confinxit, publicè confirmet, osten-
 dat qua ego in re, quo modo, quibus te-
 stimonijs ego ipsi videar desperasse.
 Hoc enim cum negem ego, adeoq; cri-
 men falsi illi impingam, nouerit certè,
 si bonus sit, quid nunc ipsum deceat.
 Ne tamen hîc prorsus *κῶφορ πρόσωπον*
 pungat, homo, quisquis tandem est, ne-
 quam: hoc illi breuiter regero, eam me,
 Dei bonitate, causæ fiduciam sustinere,
 ac profiteri certitudinem, quæ nec veli-
 tationes publicas, nec mortis terrores,
 nec ipsum adeò Dei tribunal formidet.
 Eat nunc sicarius tuus, & desperasse
 me mētatur: quin id ipsum impuro vi-
 cissim ore suo excipiat, quod tanto in
 me impetu coniecit.

Habes iam Ludouice pater, copiosè
 satis expositam, discussam, repressam,

IO. IACOB. RABVS

calumniatorum meorum virulentam
 improbitatem, audaciam, malitiam. Su-
 perest id vnicū, te vti rogem, ne vel ipse
 mihi posthac insonti tantopere insul-
 tes, neue in delationes inuidiorū meo-
 rum credula amplius aure propendeas:
 quorum alterum irreligiosi est: alterū,
 quia leuitatem ostendit, cadere in pru-
 dentem non debet. Quod verò vtrique
 nostrū vtile fore ac salutare planè con-
 fido, te vehementer oro, vt defensionem
 hanc & fidei & personæ meæ studiose,
 ac eo, quem agnoui in te sapius patris
 charissimi affectu, perpendas non ver-
 borum grauitatem, non sententiarum
 concinnitatem, non externum verborū
 corticem: quæ quia in me non reperio,
 idcirco nec vsurpo, sed res, quas attulisse
 me opinor: ac si mutare mētem istam
 nondum velis (quod tamen ne facias,
 per Christum Iesum te obtestor) ad ip-
 sam saltem audiendæ coram causæ meæ
 actionem animum tuum præmolliri pa-
 tiare,

tiare, alienatum nunc à me quin auer-
sum penitus, odioque bullientem sed
quem tranquillum rursus fore spero, si
quæ exposita à me sunt, benè confide-
raueris. Neque tu, puto, ita omnem er-
ga me ^{σοφίῃ}, ac humanitatem exuisti,
quin libenter locum daturus sis verita-
ti, modò cognoscas, eam à me quæri,
nec desiderari aliud, quàm vt eius inte-
gritas cordi meo perpetuò infixâ hære-
at, spes verò mea, quam in Domino ha-
beo, maneat incolumis, fides denique,
qua hæc credo esse vitâ æternâ, nosse in
populo Dei vnū verū Deū, & quem ille
misit, Iesum Christum, semper in me cō-
seruetur. Qua de re si quid tu adhuc du-
bitas, an ego verè sic affectus sim, nec ve-
ner aliud, En pater mi charissime: Deū
nunc inuoco, æternum Patrem
Domini ac liberatoris nostri IES-
VS Christi, veritatem ipsam, vt is
mihi non tantum hîc testis, verum

G iij etiam

IO. IACOB. RABVS

etiam iudex aliquādo eorum esse velit,
 Sin verò inuidorum meorum impro-
 bitas, hominumque clamosissimorum
 mendacia ita te animumq; tuum nunc
 occupârunt, vt nullus omninò sit ini-
 quissimè accusato filio tuo, pro se di-
 cendi amplius locus, immanes verò fu-
 riz illę, te ita volente, iubente, mandan-
 te, minis, terriculamentis, flagris, nece,
 & id genus nocentum supplicijs alijs,
 sũuire in me debeant perpetuò: ego
 quidem ouis instar mactationi destina-
 ta, cruentas istas manus alacris subibo,
 gladio cervicem, resti iugulũ, flammis
 totum hoc, misellum licet corpus meũ
 obijciam constanter, redigarq; sic tan-
 dem ad pulueres ex quibus etiam con-
 sto, at ita tamen, vt in patientia ac spe,
 meam ego IPSE animam possideam,
 quam nemo mihi vestrum, sat scio, ne
 quidem ipse Dæmon eripiet: & dexte-
 ram Dei fortem expectem, quæ se du-
 bio procul tremendam vobis aliquan-
 do

do ostēdet, ac ex afflictione suos eruet, perdet verò eos, qui tanta hodie securitate, in malitia, impietate ac contemptu suo tantopere exultant.

Hæc ad te, Ludouice pater, scribenda hoc tempore esse duxi publicè, cùm priuatas nullas admittas: tuū erit, quæ scripsi, seposita aliquantisper iniquiori illa voluntate ex integro pietatis iudicio diligenter emetiri. Reliqua verò officia mea, in vos omnes, oēm domū ac genus nostrū, fidelissimè semper amantissimeq; vobis constabunt, modò id mihi tu, impunè vt liceat, vicissim largiaris, ac si salutis studiosus es propriæ, eò diligenter aspires ipse, quod vitæ æternæ quasi initium quoddam est, vt Ecclesia, & in ea, Deus per nos rectè colatur. Benè vale, pater obseruandissime. Coloniz Agrippinz Calend. Ianu. Anno 1570. quem vobis omnibus salutaremprecor idq; ad salutem vestrā, in Ecclesia Catholica consequendam.

M. ALBERTI
SNECANI FRISONIS,
ORGANI ARISTOTEL-
ci ac Græcæ linguæ in nouo trium Co-
ronarum Collegio Coloniae Profello-
ris, ad Cla. D. Iohan. Iacobum
Rabus, &c. ἐπιγραμματα
ex Psal. 91.

Qualis leta solo protendit brachia palma
in uiridi campo consita propter aquam,
Luxuriatq; comis & toto uertice supra est,
Nec metuit nimbos nubifcrumq; Notum
Talis inexpletum iustus cui conscia recti
Mens, ac uirtutum non periturus amor
Victor ouat, mundi tantum ludibria supra
Quantum huius mundi machina uasta patet.
Non homines timet ille sed imperterritus omnem
Vim fert, angelicam certus adesse manum:
Que numeroso ipsum comes agmine stipat euntem
Et Deus afflicto fert miseratus opem.
Ergo iacobe feras: nil adiutoribus istis
Te premet: inceptum perfice letus iter.
Non quot in aduersum torquet tela impius hostis:
Tot capisi accumulatas moenia fœta tuo.

LECTO-

LECTORI S.

Ne pagellæ ceteræ uiscarent, uoluimus in gratiam Catholici Lectoris, dicta aliquot S. Patrum pro authoritate eius Ecclesiæ, cui se author Epistolæ huius adiunxit, breuiter subijcere. Quod ut candidè à nobis accipiatur, etiam atq; etiam rogamus.

IRenzus lib. 4. ad. hæz. cap. 43. Eis ^{Quibus presbyteris obediens dum sit.} qui in Ecclesia sunt presbyteris obaudire oportet, his qui successionem habent ab Apostolis, sicut ostendimus, qui cum Episcopatus successionem charisma veritatis certum, secundum placitum patris acceperunt: reliquos uero qui absistunt à principali successionem, & quocunq; loco colliguntur, suspectos habere, vel quasi hæreticos, & male sententiæ, vel quasi scindentes & elatos, & sibi placentes, aut rursus ut hypocritas, quæstus gratia, & vanæ gloriæ hoc operantes. Omnes autem hi decidunt à ueritate: Et hæretici quidem alienum ignem ^{Pana hereticorum ac schismatis eorum.} afferentes ad altare Dei, id est, alienas doctrinas, à cœlesti igne comburentur, quem-

quemadmodum Nadab & Abiu. Qui
verò exurgunt contra veritatem, & al-
teros adhortantur aduersus Ecclesiam
Dei, remanent apud inferos, voragine
terræ absorpti, quēadmodum qui circa
Chore, Dathan, & Abyron. Qui autem
scindūt & separāt vnitatē Ecclesiæ, eadē
quā Ieroboam pœnā percipiunt à Deo.

TER TV L. de p̄scrip. ad hær. Edāt
origines Ecclesiarū suarū: euoluant or-
dinem Episcoporū suorū, ita per succes-
siones ab initio decurrentē, vt primus
ille Episcopus aliquē ex Apostolis, vel
Apostolicis viris, qui tñ cū Apostolis
p̄seuerauerit, habuerit authorē & ante-
cessorē. Hoc enim modo Ecclesiæ Apo-
stolicæ census suos deferūt sicut Smyr-
næorū Ecclesia Polycarpū ab Ioāne col-
locatū refert, Sicut Romanorū Clemē-
tē à Petro ordinatū: id & proinde vtiq;
& cæteræ exhibent, quos Apostoli in
Episcopatum cōstitutos, Apostolici se-
minis traduces habeant. Cōfingant tale
aliquid hæretici. Quid enim illis post
blas.

*Hæretici
creant suc-
cessionē.*

blasphemiam illicitū est? Sed etsi con-
finxerint, nihil promouebūt. Ipsa enim
doctrina eorū cum Apostolica compa-
rata, ex diuersitate & contrarietate sua
pronunciabit, neq; Apostoli alicuius
authoris esse, neq; Apostolici.

D. August. lib. de vtil. creden. c. 17.
Dubitemus nos eius Ecclesiæ condere
gremio, quæ vsq; ad confessionem gene-
ris humani, ab Apostolica sede per suc-
cessiones Episcoporum, frustra hæreti-
cis circumlatrantibus, & partim plebis
ipsius iudicio, partim Cōciliorū graui-
tatē, partim etiā Miraculorū Maiestate
dānatis, columē authoritatis obtinuit?

Idem contra Epist. Manich. Tenet
in Ecclesiæ Catholicæ gremio cōsensio
populorū atq; gentiū. Tenet authoritas
miraculis inchoata, spe nutrita, charita-
te aucta, vetustate firmata. Tenet ab
ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas
oues suas post Resurrect. Dominus
commendauit, vsq; ad præsentem Epi-
scopatū successio sacerdotū. Tenet po-
stremo

¶
Causa quæ
D. Augu.
in Ecclesia
Romana
retinuerint

stremò ipsum Catholice nomen, quod
nō sine causa, inter tam multas hæreses,
sic ista Ecclesia obtinuit, vt cū oēs hære-
tici se Catholicos dici velint, quærenti
tamen peregrino alicui, vbi ad Catholi-
cā cōueniatur, nullus hæreticorū vel ba-
silicam suā vel domū audeat ostendere.

Cyprian. lib. 1. Epist. 3. ad Corneliū
Rom. Episcopū: Christi aduersarius &
Ecclesiæ inimicus, ad hoc Ecclesię pro-
positū sua infestatione persequitur, vt
gubernatore sublato, atrocius atq; vio-
lentiùs circa Ecclesiæ naufragia grasse-
tur. Ibidē: Post ista adhuc insuper pseu-
doepiscopo sibi ab hæreticis cōstituto,
*Ex Roma
na Eccle-
sia unitas
sacerdotalis
orta est.* nauigare audēt, & ad Petri Cathedram
atq; ad Ecclesiā principalem, vnde vni-
tas sacerdotalis exorta est, à schismati-
cis & prophanis literas ferre, nec cogi-
tare eos esse Romanos, (quorū fides A-
postolo prædicante laudata est) ad quos
perfidia habere non possit accessum.

Bernard. lib. 2. de consideratione ad
Eugenium Pontif. Max. Agē indage-
mus

mus adhuc diligentius quis sis, quam geras
videlicet pro tempore personā in Ecclesia
Dei. Quis es? Sacerdos magnus, summus
Pontifex. Tu princeps Episcoporum, tu he-^{Pontifex}
res Apostolorū, tu primatu Abel, gubernas^{Romanus}
tu Noē, Patriarchatu Abrahā, ordine Mel-^{quantus sis}
chisedech, dignitate Aarō, autoritate Moy
ses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, vnū
one Christus. Tu es cui clauēs traditæ, cui
oues creditæ sunt. Sunt quidē & alij quidā
cœli ianitores, & gregū pastores, sed tu tāto
gloriosius, quāto & differentiū vtrunq; præ
cæteris nomen hæreditaſti. Habent illi tibi
assignatos greges, singuli singulos, tibi vni
uerſi crediti, vni vnus. Nec modò ouīū, sed
& pastorum tu vnus omnium pastor. Vnde
id probem quæris? Ex verbo Domini: cui
enim nō dico episcoporū, sed etiam aposto
lorum, sic absolutè & indiscretè totæ com
missæ sunt oues? Si me amas Petre, pasce
oues meas. Quas? Illius vel illius populos
ciuitatis, aut regionis, aut certi regni? Oues
meas, inquit. Cui non planum, non desi
nāſſe aliquas, sed adsignāſſe omnes?

Nihil excipitur, vbi distingui
tur nihil &c.

FINIS.

Συμπεράττημι δ' ἔτι τοῖς φίλοις ἀλλὰ μέχρι βωμῶν

Nam ut D. Petrus loquitur. Actor. 5.

Θεῶν δ' ἔτι μᾶλλον παρισταχθῆμι ἢ τοῖς ἀντιθέτοις.

E R R A T A.

Fol. 22. a. 14. eo. fol. 26. b. 11. Catholicā pro
Catholicam. fol. 27. b. 3. arbitror. fol. 40. a. 3.
certo. fol. 44. b. 14. Nam pro non. fol. 46. a. 10.
ita lege: solum apud nos ipsa. fol. 47. b. 24. ita le-
ge: Non ueritatis zelo ferri sed etc. fol. 48. a. 21.
Iesuite. Ibidem 23. ita lege: sed despectior etiam
quispiam edocuiisset.

*Hæc errata præcipue sunt: reliquorum cura
datus lector curam habeat.*

